

Sammendrag

I denne oppgaven er forskjeller i treningsvaner mellom majoritets elever og minoritets elever hovedfokus. I tillegg blir sosiale skillelinjer vurdert som en mulig faktor for elevenes valg av idrettsaktivitet. Dette skjer ut ifra følgende problemstilling:

Hvilke forskjeller er det på minoritets elever og majoritets elever når det kommer til valg av idrett, treningsvaner og fritidsaktiviteter? Kan dette ses i forhold til sosiale klasse skiller?

Oppgavens teoretiske bakteppe bygger på Bourdieus teori om habitus og kapital. Bourdieu benytter seg av *kapital, kulturell-, økonomisk- eller sosial-*, for å kunne karakterisere forskjeller i samfunnet. Kapital er en ressurs som er fordelt ulikt mellom familier og er med på å definere avstand og forskjeller i det sosiale hierarki. Utdannelse, akademiske grader, sosial anseelse og innflytelsesrikt arbeid er eksempler på slik kapital (Esmark, 2006).

I samfunnet finner man klassifikasjonssystemer som på et symbolsk plan fungerer som en ramme for den enkeltes handlinger, adferd, tanker, vurderinger og følelser (Wacquant, 1996). Bourdieu (1995) deler opp disse klassene i tre: den dominerende klassen (borgerskapet), middelklassen (småborgerskapet) og den dominerte klassen (arbeiderklassen). Disse klassene har utviklet ulike klasse messige identiteter og verdimønstre, habitus. Dette har skjedd gjennom oppveksten (Bourdieu, 1995), og kan være med på å bestemme hvilken idrett elevene velger å drive med.

Hovedfunnene i oppgaven er at organisert trening henger sammen med andel kulturell kapital. Jo høyere utdanning foreldrene har, jo flere elever driver med organisert trening. Det ble også påvist en sammenheng mellom kulturell kapital og styrketrening, da det viste seg at jo mindre kulturell kapital, jo større andel driver med styrketrening. Dette kan ses i forhold til klassene, da de lavere klassene (arbeiderklassen) ofte velger idretter som viser rå styrke og kraft, i motsetning til borgerskapet som heller velger mer estetiske idretter hvor målet er sunnhet og helse.

Det er forskjeller på minoritets elevene og majoritets elevene når det kommer til valg av idrettsaktivitet. Majoritets elevene er i større grad aktive i idrettslag, mens minoritets elevene oftere trener på egenhånd.

Forord

Dette prosjektet avslutter min mastergrad i spesialpedagogikk ved Høgskolen i Sør-Trøndelag/ Norges teknisk– naturvitenskapelige universitet. Det har vært to år som, til tross for bratt læringskurve og mye arbeid, har gått veldig fort.

Prosessen har vært lang, krevd hardt arbeid, og til tider vært noe frustrerende. Til tross for dette har jeg følt at jeg har hatt en viss kontroll hele veien, og har til tider tatt meg selv i å tenke at skriveprosessen slett ikke var så aller verst allikevel. Jeg har til og med trivdes med å skrive, samt lært en ting eller to på veien. Til syvende og sist er jeg glad for at jeg har gjort dette arbeidet, da det er en erfaring jeg absolutt ikke ville vært foruten.

Prosjektet ville ikke vært mulig å gjennomføre uten at noen sa seg villige til å svare på spørreskjemaet. Derfor ønsker jeg å takke mine respondenter som var villige til å bruke sin tid til å svare.

Jeg vil takke min veileder professor Bent Olsen ved Pedagogisk Institutt for all støtte og hjelp underveis i prosessen. Har jeg hatt spørsmål som Bent selv ikke har kunnet svare på har han vært snar om å tipse om personer som kan.

I tillegg vil jeg takke Kyrre Svarva som velvillig har stilt opp for å hjelpe til med alle tekniske spørsmål jeg har måtte hatt i forbindelse med oppgaven.

Helt til slutt ønsker jeg å takke kjæreste, familie og venner for all støtte og oppmuntring underveis.

Hanne Dahl

Trondheim, 25. mai 2012

Innhold

Innledning.....	1
Teori	3
2.1. Tidligere forskning	3
2.2. Terminologier	5
2.2.1. Minoritet	5
2.2.2. Idrettsbegrepene.....	6
2.3. Bourdieu	7
2.3.1. Habitus	7
2.3.2. Kapitalteori	9
2.3.3. Sosiale klasser.....	10
2.4. Idrett og fysisk aktivitet.....	12
2.4.1. Utdanning og fysisk aktivitet.....	12
2.4.2 Idrett og klasser.....	13
2.4.3 Minoriteter og idrett.....	15
2.4.4. Grunner for ikke å delta	17
2.4.5. Foreldreengasjement	19
3. Metode.....	20
3.1. Utvalg	20
3.2. Representativitet	21
3.3. Spørreskjemaet	22
3.4. Validitet og reliabilitet.....	24
3.5. Analyser.....	25
3.5.1 Korrelasjonsanalyser.....	25
3.5.2. Krysstabeller	25
3.6. Etske betraktninger	26
4. Resultater.....	27
4.1 Kulturell kapital og fysisk aktivitet	27
4.2 Idrett, trening, majoritet og minoritet	32
4.3. Grunner for å trene	35
4.4. Grunner til å ikke trene	36
4.5. Foreldreengasjement.....	37
5. Konklusjoner	39
5.1. Kulturell kapital og fysisk aktivitet	39
5.2. Idrett, trening, minoritet, majoritet og kjønn	41
5.3. Foreldreengasjement.....	42
5.4. Grunner til å ikke trene	43
6. Litteraturliste	45
Vedlegg 1: Informasjon til skolene	51
Vedlegg 2: Informasjon til informantene	53
Vedlegg 3: Spørreskjemaet	55
Vedlegg 4: Tabeller.....	63

Innledning

Idrett som kultur har stått sterkt i mange år i Norge, og barn her til lands blir tidlig introdusert for idretten og dens verdier, holdninger og gleder både gjennom egen deltakelse og ved å være tilskuer. Barn og unge får gjennom deltakelse erfaringer både med ulike bevegelsesbaner og samhandling med andre (Sigmundsson og Pedersen, 2000). Til tross for at det finnes mange idrettstilbud rundt om i landet er det ikke alle som benytter seg av det. I Norge har mellom 8 og 10 % av skoleelevene innvandrerbakgrunn. De har opprinnelse fra mange ulike land med tilhørende kulturer og språk (Taguma, Shewbridge, Huttova, og Hoffman, 2009), noe som kanskje kan fungere som en begrensende faktor når det kommer til deltakelse i idrett, da viktigheten av idrettsdeltakelse kanskje ikke står like sterkt i andre kulturer.

Frem til begrepene blir definert i et senere kapittel, vil jeg behøve en betegnelse på elevene med opprinnelse fra andre land enn Norge. Begrepet *minoritet* er ikke helt dekkende, da det brukt alene kun sier noe om at en person tilhører en minoritet i samfunnet. Derfor presiserer jeg begrepet, og vil derfor videre benytte meg av begrepet *etnisk minoritet*.

Det har vist seg at etniske majoritetsungdommer er mer fysisk aktive i idrettslag enn ungdom med opprinnelse fra andre land (Krange og Strandbu, 2004; Strandbu og Bakken, 2007), og det er spesielt de etniske minoritetsjentene som i minst grad deltar i den organiserte idretten (Seippel, Strandbu & Sletten, 2011). Jeg synes det er interessant at det til tross for mange ulike idrettstilbud i alle deler av landet, er få etniske minoriteter som velger å benytte seg av dem.

I forhold til min utdanning som idrettslærer er det interessant å se hva som gjør at elever i den videregående skolen velger den idretten de gjør, og om det finnes et mønster når det kommer til hvem som velger hvilken idrett. For noen er kanskje valg av idrett forutbestemt ut fra hvilken gjeng de tilhører, eller hva som er vanlig på stedet de kommer fra. Mens andre igjen kanskje har alle muligheter åpne og kan velge idrett helt etter eget ønske. For en tredje gruppe kan det hende at det er foreldrene som har størst innvirkning på hvilken idrett man velger å begynne med.

Jeg ønsker å finne ut om etniske minoriteter er like aktive som etnisk norske elever, og på hvilken arena de ulike gruppene utøver sin trening. I tillegg ønsker jeg å finne ut hvilke idretter som tiltaler minoritetsungdommene, og om dette er de samme som

majoritetsungdommene velger. Jeg ønsker å se om de etniske minoritetene trener mer på treningssenter, og da spesielt om guttene er overrepresentert i styrkesalen, noe jeg, stereotypisk nok, ser for meg. Jeg tror disse holdningene kommer av egne erfaringer og betraktninger på treningssentre, hvor jeg sjelden har sett minoritetsgutter gjøre noe annet enn å trene styrke. Jeg lurer også på om de etniske minoritetsjentene er mer aktive enn det jeg tror, da min oppfatning er at nesten ingen av dem trener fast verken i idrettslag eller på treningssenter. I tillegg lurer jeg på om sosiale klasseskiller spiller inn på valgene av idrett og trening. Det vil være interessant å finne ut om treningsmønstre og valg av idrett følger sosiale skillelinjer.

Ut fra dette har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

Hvilke forskjeller er det på minoritets elever og majoritets elever når det kommer til valg av idrett, treningsvaner og fritidsaktiviteter? Kan dette ses i forhold til sosiale klasseskiller?

Oppgaven begynner med en gjennomgang av tidligere forskning og hvilke resultater disse har kommet frem til. Videre tar teorien utgangspunkt i Pierre Bourdieus teorier om habitus og kapital. Etter dette kommer en metodedel hvor det blant annet blir beskrevet hvordan datainnsamlingen er gjennomført, hvem utvalget består av og hvilke analysemetoder jeg har benyttet meg av. Mot slutten kommer det en resultatdel som kort beskriver resultatet av analysene, før disse til slutt blir kommentert i lys av teorien.

Teori

2.1. Tidligere forskning

Det er gjort en del forskning rundt temaet trening og sosiale skillelinjer. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) har stått for mye av denne forskningen (se for eksempel Krange og Strandbu, 2004; Strandbu og Bakken, 2007; Seippel, Strandbu og Sletten, 2011).

Spesielt Seippel, Strandbu og Sletten (2011) sin rapport er i mitt tilfelle interessant. Den favner godt om temaet, i tillegg til at den er av nyere dato. Jeg vil videre nå gjøre rede for hovedfunnene til Seippel, Strandbu og Sletten, og vil i det senere bruke disse funnene som utgangspunkt for hypoteser og antakelser i analysen av egne data. Denne rapporten vil nok gi indikatorer på hva jeg vil finne, da det sannsynligvis ikke har skjedd drastiske endringer i ungdommers treningsvaner siden 2010. Det ville i så fall vært interessant, da rapporten viser at det ikke har skjedd store endringer siden 1996. Til slutt i dette kapittelet vil jeg kort nevne andre undersøkelser som er gjort om emnet.

Seippel, Strandbu & Sletten ga i 2011 ut en rapport over treningsvaner og sosiale skillelinjer blant ungdom i Norge. Rapporten heter "Ungdom og trening. Endring over tid og sosiale skillelinjer", og her har forfatterne undersøkt hvilke treningsvaner ungdom har, sett ut fra kjønn, minoritets-/majoritetsbakgrunn, klassebakgrunn og foreldrenes økonomi. Rapporten baserer seg på tall fra tre landsomfattende undersøkelser (Ung i Norge 1992, Ung i Norge 2002 og Ung i Norge 2010), og ser ikke bare på ulikheter mellom de ulike gruppene, men også på hvilke endringer som har forekommet over tid. De ser også på hvilke arenaer og treningsformer som tiltrekker seg ulike ungdommer.

Hovedfunnene i denne undersøkelsen er at det over tid har vært et stabilt antall medlemmer i idrettslagene i Norge, samtidig som det over tid ikke er nevneverdig forskjell i antallet personer som trener på egenhånd utenfor idrettslagene. I løpet av de siste tjue årene har andelen inaktive personer i Norge sunket, og det er i 2010 flere personer med et høyt aktivitetsnivå enn det var i 1996.

Seippel, Strandbu og Slettens undersøkelser har videre vist at det i 2010 er flere personer som enten er, eller har vært medlem i idrettslag. Andelen medlemmer synes å minke med økende alder (i deres undersøkelse er respondentene i hovedsak 13-17 år). Når det kommer til deltakelse i idrettslagene, etnisitet og kjønn er det er ikke store forskjeller mellom hvem som velger å være medlem, men innvandrerkvinnene skiller seg ut med sin lave deltakelse.

Motsatt av trening i idrettslagene, viser funnene til Seippel, Strandbu og Sletten (2011) at trening på treningssenter øker med økende alder. Trening på treningssenter er ikke betinget av kulturelle ressurser slik som trening i idrettslagene og på egenhånd er, men det er tydelig at jo mer kulturelle ressurser man har, jo mer trener man generelt. De har funnet ut at spesielt trening på egenhånd er betinget av andelen kulturell kapital. Økonomisk kapital viser seg derimot å være en viktig faktor når det kommer til deltakelse i idrettslag.

Undersøkelsene viser videre en tendens til at majoritetsjentene er de mest aktive generelt, mens minoritetsjentene er de minst aktive. Minoritetsguttene er de som trener mest på treningssenter. Når det kommer til etnisitet og trening viser undersøkelsene at forskjellene i treingsvaner blant majoritetsjentene og –guttene er mindre enn forskjellene på minoritetsjentene og –guttene. Når det kommer til medlemskap i idrettslag viser undersøkelsene at det er små forskjeller, men at minoritetsjentene skiller seg ut ved å være minst aktive på denne arenaen (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011).

Klassebakgrunn har liten betydning for ungdoms treingsvaner, men forskerne finner en svak tendens til at de som tilhører høyere sosiale lag er noe mer aktive enn andre (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011).

Krange og Strandbus undersøkelser (2004) viser også at selv om idrettslagene rekrutterer relativt bredt er det fortsatt noen grupper som er underrepresentert. Dette gjelder spesielt etniske minoriteter. Forskerne kom også frem til at kulturelle ressurser har positiv innvirkning på idrettsdeltakelse (Krange og Strandbu, 2004).

Strandbu (2006) har i sin doktoravhandling trukket noenlunde like konklusjoner, og ser i tillegg på grunnene til hvorfor etniske minoriteter sjeldnere er med i idrettslag enn etniske majoriteter. Her trekker hun frem blant annet økonomi, krav om foreldreengasjement og dugnadsånden som preger den norske idretten som viktige faktorer.

2.2. Terminologier

I dag er det omtrent 600 900 personer bosatt i Norge som har opprinnelse fra et annet land. Av disse er det omtrent 500 000 som har innvandret selv, og 100 000 som er født i Norge med innvandrerforeldre (SSB, 2012c). Om lag halvparten av alle disse personene kommer fra Europa, omtrent en tredjedel kommer fra Asia og i underkant av en sjettedel kommer fra Afrika. Fra Amerika (Nord-, Sør- og Mellom-Amerika) har det innvandret til sammen omtrent 30 000 personer (ibid). Ut ifra dette kan man se at den etniske minoritetsbefolkningen i Norge er en meget sammensatt gruppe som man på ingen måte kan kalle homogen. Innad i denne gruppen vil det være personer med ulik etnisk bakgrunn, religion, sosial klasse og kjønn. Det vil i tillegg være store variasjoner når det gjelder hvor lenge den enkelte har vært i Norge. I den videregående skolen finner man mange elever med minoritetsbakgrunn, og blant disse vil man finne de samme forskjellene som blant resten av de etniske minoritetene i Norge. Videre vil jeg gjøre rede for ulike definisjoner av begrepet minoritet.

2.2.1. Minoritet

I stedet for å bruke etnisk minoritet kan man som definisjon velge å bruke begrepet flerkulturell. Flerkulturell, eller tokulturell, beskriver, i følge Arbeids- og inkluderingsdepartementet, ”mennesker som har bakgrunn fra flere nasjoner, for eksempel barn av innvandrere eller flyktninger eller barn som har foreldre fra ulike land” (*Et inkluderende språk*, 2007:5). Dette er et begrep som oftest brukes og forstås med positivt fortegn, men det kan også være med på å skape skiller, da det oftere brukes om personer som har en synlig minoritetsbakgrunn enn om personer som ser ”norske” ut (*Et inkluderende språk*, 2007). Fordi det hersker en usikkerhet rundt hva som legges i begrepet flerkulturell (NOU 2010: 7), og fordi det ikke fanger opp hele bredden i begrepet på en god måte, vil jeg bruke begrepet minoritet. Dette er heller ikke et begrep som er nøytralt, og det kan assosieres med mangler ved en persons kompetanse, og en slik definisjon kan være med på å redusere verdien av de ressursene personen besitter (NOU, 2010: 7).

Ifølge SSBs definisjoner består minoritetene i Norge av flere grupper mennesker. Her finner man personer som er født i utlandet og selv har innvandret til Norge og personer som er født i Norge men som har to foreldre som er født i utlandet (2012c). Begrepet fungerer, som nevnt innledningsvis, best dersom det slipper å stå alene. Det begrepet jeg derfor videre kommer til å bruke er minoritets elever. Dette fordi det favner om den gruppen minoriteter jeg ønsker å finne ut noe om, nemlig elever i den videregående skolen med minoritetsbakgrunn.

Når jeg videre snakker om minoritets elever vil det bety både de elevene i den videregående skolen som selv har innvandret til landet og de norskfødte elevene hvor én eller begge foreldrene har opprinnelse fra et annet land. Videre vil begrepet deles opp i minoritetsgutter og – jenter. Definisjonen av minoritet vil fortsatt være den samme.

Motsatt av minoritets elevene, blir majoritets elevene de elevene som er født i Norge og har to norskfødte foreldre.

2.2.2. Idrettsbegrepene

En stor andel av den norske befolkningen driver idrett og fysisk aktivitet (St.meld. 39. (2006-2007)) og i alderen 13-19 år er det registrert litt over 320 000 medlemskap i den organiserte idretten gjennom Norges idrettsforbund (NIF, 2011). Det er viktig å merke seg at disse tallene ikke forteller hvor mange som er medlem, da det er mulig for en person å være medlem i flere idrettslag samtidig, og det er ikke noe krav om å være aktiv (Seippel, Strandbu og Sletten 2011). Undersøkelser viser at omtrent en femtedel av medlemmene i norske idrettslag er passive medlemmer (Seippel, 2002). Det gjør at det er vanskelig å anslå eksakt hvor mange elever i aldersgruppa 16-19 år som driver aktivt med organisert idrett, men tallene fra NIF gir oss en indikasjon. Begrepene organisert - og uorganisert idrett vil bli brukt videre i oppgaven, og skal derfor bli forklart og avgrenset.

Når jeg snakker om *organisert idrett* mener jeg trening gjennom deltakelse i et eller flere idrettslag. Dette gjelder alle idretter som foregår under et eller annet forbund i regi av Norges idrettsforbund. Det kan, for å nevne noen, være fotball, håndball, ski, svømming, kampsport eller dans. Det er i denne oppgaven ikke satt opp noe kriterium om å være medlem, og selv om det finnes personer som trener uten medlemskap, og at det blant disse er en overvekt av minoritets ungdom (Strandbu og Bakken, 2007), vil jeg anta at det i hovedsak de som er medlem som i størst grad trener fast med idrettslagene.

All trening som foregår utenfor idrettslag blir i denne oppgaven betegnet som *uorganisert idrett*. Her inngår trening på treningssenter og egentrening i form av for eksempel jogging, sykling, ski, svømming, squash osv. i tillegg til ulike former for idrett bedrevet på "løkka". Dette er trening som gjennomføres alene eller sammen med andre, gjerne i nærmiljøet.

Til tider vil begrepet *idrett* stå alene. Da brukes begrepet som en fellesbetegnelse på både den organiserte – og uorganiserte idretten, og vil da ofte stå sammen med begrepet *trening*. Når jeg bruker begrepet *trening* menes det regelmessig fysisk aktivitet i fritida for moro skyld eller for å bedre form eller helse.

2.3. Bourdieu

Bourdieu er en fransk filosof og sosiolog. Hans forskning spenner vidt, og hans arbeid er meget tverrfaglig. Han har blant annet gjennomført analyser på arbeidsløshet, seleksjon i utdanningssystemet, vitenskapsteori, kunst og litteratur samt studert sosiale klasser, religiøse forestillinger, sport, språk og politikk (Wacquant, 1996). Overordnet kan man se at tilbakevendende temaer i Bourdieus forskning er dominans eller over- og underordning i samfunnet (Prieur, 2006). Selv om arbeidet hans spenner over et vidt felt, bruker Bourdieu den samme begrepsmessige metodikken i sine forklaringer, og *kapital* og *habitus* går ofte igjen i hans forskning (Wacquant, 1996).

2.3.1. Habitus

I følge Bourdieu har ingen selv fritt og uavhengig valgt utdanning, venner, yrke, smak, partner osv. Dette er bestemt gjennom en persons *habitus*. Habitus er kunnskap som ligger lagret i kroppen som en praktisk kunnskap heller enn en teoretisk kunnskap (Wacquant, 1996). Denne kunnskapen gjenspeiler aktørens posisjon i samfunnet.

Habitus er det system av disposisjoner for å handle man har innarbeidet gjennom sosialisering (Sestoft, 2006). Det vil ikke si at habitus er uforanderlig. Habitus er utviklet gjennom livsløpet, og som følge av påvirkning fra familie, utdanning og erfaring blir habitus omformet og endret gjennom livet. Det er aldri snakk om radikale endringer, men små endringer som skjer sakte og over tid (Bourdieu, 2005).

Habitus er altså bestemte handlingsmåter som ligger naturlig i de enkelte aktørene og utgjør, på grunn av sin varighet og stabilitet, kjernen i en persons identitet (Bourdieu, 1995). Habitus er tillærte disposisjoner for å handle på bestemte måter. Disse er stort sett ubevisste og kroppslige handlemåter som er med på å gjøre vår væremåte forutsigbar og sammenhengende (Prieur, 2006).

Det meste av menneskers praksis foregår gjennom umiddelbare kroppslige reaksjoner. Det vil si at man handler uten at beslutningen vi gjør tar veien om bevisstheten (Prieur, 2006). Reaksjonen ligger altså lagret i oss, og vi "bare vet" hvordan vi skal reagere. Dette kan forklares med at habitus består av en serie historiske relasjoner som er avleiret i den enkelte gjennom bestemte persepsjonsmåter, vurderingskriterier og handlingsmønstre (Wacquant, 1996). Dette gjør den enkelte i stand til å takle nye og uforutsette situasjoner på en mest mulig hensiktsmessig måte (Bourdieu, 1977).

Habitus føres videre fra generasjon til generasjon og avspeiler foreldrenes og besteforeldrenes sosiale posisjon. Dette skjer automatisk gjennom lek, matvaner, innkjøp, familieutflukter og hvordan daglige gjøremål foredeles (Esmark, 2006). Habitus formes gjennom interaksjon med menneskene og samfunnet vi har rundt oss, og vi som individer kroppsliggjør de forventningene som vårt sosiale miljø stiller til oss. På den måten utvikler mennesker som vokser opp i ulike miljøer ulik habitus, noe som er med på å gjøre habitus klassespesifikk (Bourdieu, 1977). Habitus, kroppen, formes av personens sosiale bakgrunn og Bourdieu forklarer det selv på denne måten:

Det er vel knapt nødvendig å minne om at kroppen er et sosialt produkt, også når det gjelder det som tilsynelatende er dens mest naturlige sider, nemlig dimensjonene i den synlige kroppsbygning (volum, høyde, vekt, osv.). Den ulike fordelingen av kroppslige egenskaper mellom klassene skjer gjennom ulike formidlinger, som arbeidsforholdene (med de deformeringer, sykdommer og lemlestelser som hører med) og forbruksvaner som i egenskap av smakens, altså habitus` dimensjoner, kan utvides i det uendelige hinsides de sosiale produksjonsforholdene (Bourdieu, 1990: 3).

Bourdieus hovedpoeng er at væremåter og kroppslighet må forstås ut fra livsbetingelsene de er etablert under. På den måten setter sosiale betingelser klassespesifikke grenser for våre handlinger og væremåte, noe som gjør at vi vil fungere forskjellig i ulike sosiale miljøer (Bourdieu, 1995).

En personlig stil, habitus, er aldri noe annet enn et avvik fra den stilen som kjennetegner den klassen man tilhører. Den viser tilbake til en stil, ikke bare ved å være i overensstemmelse med den, men også ved å skille seg noe fra den (Bourdieu, 2005). Habitus er med på å frembringe ulike former for sosial praksis og dette skaper systematiske forbindelser mellom mennesker med samme habitusform. Dette kan komme til uttrykk gjennom klesstil, hvilke bøker som finnes hjemme eller hvilken type mat man har i kjøleskapet (Rosenlund og Prieur, 2006).

2.3.2. Kapitalteori

Bourdieu benytter seg av *kapital* for å kunne karakterisere forskjeller i samfunnet. Han fant tidlig ut at kapital, *kulturell*-, *økonomisk*- eller *sosial*-, fungerte på samme måte som penger gjør i økonomien. Kapital er en ressurs som er fordelt ulikt mellom familier og er med på å definere avstand og forskjeller i det sosiale hierarki. Utdannelse, akademiske grader, sosial anseelse og innflytelsesrikt arbeid er eksempler på slikt kapital (Esmark, 2006). Videre vil jeg gå gjennom hva de ulike typene kapital innebærer, og forsøke å knytte dette opp mot idrett og fysisk aktivitet.

Kulturell kapital

Kulturell kapital kommer fra en persons oppdragelse/oppvekst og utdanning (Wilson, 2002). Den kulturelle kapitalen er forankret i en persons habitus, og handler om å mestre den dominerende kulturelle koden i samfunnet. Kulturell kapital oppnås gjennom resultater i utdanningssystemet, en anerkjent jobb, deltakelse i politikk eller tilgang til eksklusive sosiale miljøer (Esmark, 2006). Det er to måter å tilegne seg kulturell kapital på. Den kan tilegnes tidlig i livsløpet gjennom holdninger og verdier i familien man er født inn i, eller den kan erverves gjennom kunnskap og utdanningstitler fra universitet eller høyskole (Bourdieu, 1986a). Kulturell kapital kan også komme til syne i en mer objektivert form gjennom for eksempel bøker, malerier, gjenstander og redskaper. Denne objektiverte kapitalen er ofte en forutsetning for realiseringen av en mer kroppsliggjort kulturell kapital, da det for eksempel vil være vanskeig å lære seg å lese dersom det ikke finnes bøker, aviser eller datamaskin hjemme (Bourdieu, 1986a; Esmark, 2006).

Kroppsliggjort kapital

Denne kapitalen består av en persons tanker og holdninger som er kroppsliggjort gjennom habitus, og dannet gjennom omgang med kulturelle, sosiale og materielle omgivelser (Bourdieu, 1995). Kroppsliggjort kapital erverves ikke på et øyeblikk, men krever personlig investering (Bourdieu, 1986). Gjennom oppdragelsen og sosialiseringen skaper man den kroppen man ønsker å fremstå med (Bourdieu, 1978b). Den kroppsliggjorte kapitalen kan ikke bli overført til en annen kapitalform i en håndsvending slik som gaver eller titler (Bourdieu, 1986), og den kan heller ikke erverves for penger i en enkelt handling. Det er det som gjør den så verdifull (Esmark, 2006).

Sosial kapital

Sosial kapital kan åpne dører som verken penger eller eksamener alene kan åpne (Esmark, 2006). Bekjentskaper kan skaffe gode jobber eller tilgang til nettverk som vitnemål ikke kan skaffe alene. Kjenner man noen er det lett å få en fot innenfor, og det gir en mulighet til å bygge et nettverk videre utover. Disse nettverkene kan man senere benytte seg av for å oppnå egen vinning (Bourdieu, 1986a).

Den sosiale kapitalen kan arves gjennom et prestisjefylt familienavn, eller man kan erverve det gjennom ekteskap eller innmeldelse i en forening (Bourdieu, 1986a; Bourdieu, 1995; Esmark, 2006). Slike nettverk er et produkt av strategiske investeringer som man gjør gjennom livet, avhengig av hva som er nødvendig for deg selv i det lange eller korte løp, og innebærer holdbare forpliktelser, og et ønske om materiell og symbolsk vinning (Bourdieu, 1986a).

En persons sosiale kapital bestemmes av størrelsen på nettverket han har rundt seg, i tillegg til mengden økonomisk, kulturell og symbolsk kapital nettverket har samlet sett. Sosial kapital er derfor aldri helt uavhengig av de tre andre kapitalene (Bourdieu, 1986a). For å opprettholde sin sosiale kapital må gode forbindelser bekreftes og forhold pleies. Dette krever både tid, penger og arbeid i tillegg til gode sosiale kvaliteter som gir deg muligheten til å omgås de rette kretsene.

Det ligger prestisje i å bli forbundet med ulike kretser (Esmark, 2006). De preferanser en person tiltrekkes av avhenger av ens klassemessige posisjon (Wacquant, 1996; Prieur, 2006), samtidig som disse preferansene er avhengige av personens kapitalmessige forutsetninger (Prieur, 2006). Alt dette henger sammen, og summen av dem danner flere, mer eller mindre synlige, klasser i samfunnet.

2.3.3. Sosiale klasser

Bourdieu forteller om et sosialt rom vi alle befinner oss i. Dette sosiale rommet er dannet av personene som inngår i det gjennom samarbeid og konflikt. I dette sosiale rommet befinner de ulike klassene seg fordelt på den måten at jo høyere sosialklasse man har, jo høyere opp i rommet befinner man seg (Bourdieu, 1995).

I samfunnet finner man klassifikasjonssystemer som på et symbolsk plan fungerer som en ramme for den enkeltes handlinger, adferd, tanker, vurderinger og følelser (Wacquant, 1996).

Når en person over lengre tid blir påvirket av bestemte sosiale forhold fører det til varige holdninger som er karakteristisk for dette miljøet, og disse innskriver seg i vedkommendes underbevissthet som udiskutable og uunngåelige. Slik skapes det kollektive og ubevisste prinsipper for inndelingen av det sosiale rom (Wacquant, 1996). På denne måten vil de som befinner seg i samme posisjon i det sosiale rom også befinne seg i samme klasse. Bourdieu skiller mellom tre klasser; den dominerende klassen (borgerskapet), som befinner seg øverst i det sosiale rom; middelklassen (småborgerskapet), som befinner seg i midten av det sosiale rom og den dominerte klassen (arbeiderklassen) som befinner seg i nederst i det sosiale rom (Bourdieu, 1995). Økonomisk, kulturelt og sosial kapital er med på å avgjøre en persons klasseposisjon, og det er slik at de som befinner seg i samme posisjon i det sosiale rom vil utvikle noenlunde like væremåter og interesser (habitus). På den måten blir de også disponert for fellesskap og samarbeid innad i klassene (Bourdieu, 1995), noe som er med på å opprettholde skillene mellom klassene og reproduksjon av ulikhetene man ser i samfunnet (Wilson, 2002).

En person lærer seg den sosiale ordenen gjennom inkludering og ekskludering, sammenslutning og atskillelse i sosiale sammenhenger. I tillegg læres det gjennom dagligdagse møter og interaksjoner med familiemedlemmer og ulike samfunnssystemer (Bourdieu, 1995). Det vil si at det er gjennom samhandling med andre at man lærer seg hvordan samfunnet fungerer samtidig som man finner ut hvor man hører til og hvilken sosial klasse man passer inn i. Videre sier Bourdieu at disse sosiale inndelingene har stor innflytelse på hvordan vi oppfatter den sosiale verden (1995), og hvilke verdier som blir viktige for oss, og hvilke holdninger man får til for eksempel utdanning og trening, påvirkes i stor grad av hvilken klasse man har tilhørighet til. Klasseinndelingen er med på å skape et system i samfunnet som opprettholder orden og sørger for at alle holder seg på sin "plass" (Métaillié, 1978).

Tidligere var høy utdanning et tegn på høy sosial posisjon og det var kun de høyere klassene som hadde ressurser og muligheter til høyere utdanning. Statens lånekasse har gjort utdanning tilgjengelig for alle, og utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller sto sentralt da lånekassen ble opprettet i 1947 (Hansen, 2005). Når alle får de samme mulighetene til å ta utdanning kan det føre til en slags inflasjon i utdanningstitler. Dette fører, i følge Bourdieu, til at et eksamensbevis ikke nødvendigvis har samme sosiale kvalitet som tidligere (Métaillié, 1978). Han sier videre at en tittel mister sin rangering i de sosiale klassene med en gang en

person ”uten sosial verdi” får tilgang til den (Métailié, 1978:152). Når titlene man oppnår ikke lenger er et mål på status, vil antagelig skolen man gikk ved være avgjørende for å bestemme hvor mye tittelen er verdt.

2.4. Idrett og fysisk aktivitet.

Idrett har gjennom tidene hatt mange funksjoner, og opprinnelig var hovedfokuset trening av kropp og sjel, men gjennom tiden har idretten også vært et mål på status og sosial klassifisering (Bennet et al., 2009).

Ulikhetene er store når det kommer til hvilken idrett ungdom velger å holde på med. Ut fra Bourdieus klasseskiller kan man se eksempler på at ulike mennesker velger ulike idretter å holde på med (Bourdieu, 1978b). Idretten rekrutterer relativt bredt, men man kan se en svak tendens til at de tilhørende de høyere sosiale lagene er noe mer aktive enn andre (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011).

Det er rimelig å anta at ungdoms klassespesifikke identitet vil påvirkes gjennom idrettslagene, dets verdimønster og preferanser – eller habitus. Man ser klare forskjeller i andelen fysisk aktive mellom ulike sosiale grupper, og tendensen er at jo høyere sosialstatus og utdanning, desto færre er inaktive (Våge 2004). At en finner forskjeller mellom ungdom med ulik klassebakgrunn i idrettslagene kan tyde på at sosialisering til idrettsaktiviteter står sterkere i en over- og middelklassekultur (Krange og Strandbu, 2004).

Valg av idrettsaktivitet i de ulike samfunnsklassene skyldes ikke bare økonomi, men kan ses i forhold til sosialisering, treningsforhold og utvikling av habitus (Bourdieu, 1978b). I tillegg er også andelen kulturell kapital en viktig ressurs for å være med i et idrettslag (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011).

2.4.1. Utdanning og fysisk aktivitet

Vi er født inn i en sosial posisjon i samfunnet, og de aller fleste av oss vil følge noenlunde typiske livsbaner uten store forskjeller i sosioøkonomisk posisjon. Likevel er det en del som endrer sin plass i hierarkiet ved for eksempel å ta mer utdanning, skifte yrkesgruppe eller endre inntekten (Elstad, 2005).

Ungdom med arbeiderklassebakgrunn sikter mot praktiske yrker, mens middelklasseungdom i større grad orienterer seg mot akademiske yrker (NOU 2010: 7). Det er rimelig å anta at dette sitter igjen fra de tradisjonelle mønstrene og familietradisjoner i forhold valg av yrke. Hansen

(2005) har gjennomført en undersøkelse i Oslo som viser at elever med høy sosial bakgrunn har større sjanse til å oppnå høyere utdanning enn elever med lav sosial bakgrunn. Dette fordi at akademikere i stor grad vil være opptatt av å sikre best mulig utdanning for sine barn (Hansen, 2005). Foreldrene har stor innflytelse når det kommer til valg av utdanning, og dersom man vokser opp med foreldre som er kunnskapssøkende og som har god evne til å formidle kunnskap og verdier, vil det være en stor drivkraft i forhold til videre utdanning (NOU 2010: 7). Her kan man trekke en parallell til idrett og fysisk aktivitet. Har man foreldre som formidler at idrett og fysisk aktivitet er viktig, vil det smitte over på barna som også vil finne glede i, og se nytten av, fysisk aktivitet. Det er da ikke rart at det er påvist en sammenheng mellom utdanningsnivå og grad av fysisk aktivitet (Wilson, 2002; Vaage, 2004).

Høy utdanning har vist seg å være en viktig faktor for deltakelse innen fysisk aktivitet. Ikke bare påvirker utdanning folks livsstil ved å gjøre dem mer mottakelig for helseinformasjon, det er også med på å hjelpe folk ta sunne valg når det kommer til fysisk aktivitet og helse (Anderssen, Kolle, Steene- Johannessen, Ommundsen og Andersen, 2008). Vaage (2004) forteller at høy utdanning og inntekt har en klar sammenheng med både hvor mye man trener og hvor mange aktiviteter man deltar i. Hans undersøkelser har vist at de med høy utdanning ofte er mer aktive innen idrett enn de med lavere utdanning, og langrenn blir spesielt trukket frem som den idretten hvor høy utdanning betyr høy deltakelse (Vaage, 2004).

2.4.2 Idrett og klasser

Ungdom utvikler klassemessige identiteter og verdimønstre, habitus, gjennom oppveksten, og det kan være med på å bestemme hvilken idrett de velger å drive med. I utgangspunktet er det slik at desto mindre kulturell kapital man har, jo større er sannsynligheten for at man er treningspassiv (Seippel, Strandbu og Setten, 2011). Men man kan se at også økonomisk kapital spiller en rolle når det kommer til deltakelse i idrett. Involvering i idrett krever både tid og penger, og dette er noe overklassen har mye av. Det kan være en forklaring på hvorfor økonomisk kapital er viktig kontra kulturell kapital (Bourdieu, 1978b). Wilson (2002) forteller noe annet enn Bourdieu (1978b) da han forklarer at selv om det er de med mye kulturell- og økonomisk kapital som har den største sannsynligheten for å være involvert i idrett, har hans undersøkelser vist at den kulturelle kapitalen forklarer forskjellene i sosial klasse og idrettsdeltakelse bedre enn den økonomiske kapitalen gjør (Wilson, 2002).

Idretten har egne utforminger og regler, men er preget av samfunnet rundt, og sporten kan virke som en mobilitetskanal der fysisk kapital kan omsettes. Dette kan man få en forståelse av dersom man kikker på hvilke idretter de ulike samfunnslagene foretrekker. For det er slik at både materielle og kulturelle ressurser fremmer deltakelse innen idrett (Wilson, 2002; Seippel, Strandbu og Sletten, 2011), og mye peker mot at jo høyere sosial status en har, jo større er sjansen for at man er involvert i idrett (Wilson, 2002). Idrettene bærer et slags sosialt merke med seg. Dette merket endres med tiden, og gjennom deltakelse sender man ut et signal om hvem man er, og hva man vil oppfattes som (Rosenlund og Prieur, 2006). Likevel presiserer Bourdieu viktigheten av ikke å sette en direkte link mellom idretter og sosial posisjon. Denne forbindelsen er etablert mellom det sportslige roms praksis og rommet av sosiale posisjoner. Det er i forholdet mellom disse to rommene at egenskapene til hver sportslig praksis blir definert (1988).

Når det kommer til klasser kan det se ut som det er forskjeller i hvilke idretter som tiltaler ulike deler av samfunnet. Man kan se en tendens til at arbeiderklassen legger vekt på styrke og muskler i sitt valg av idrett, og at denne gruppen tradisjonelt har et mer instrumentelt forhold til kroppen (Bourdieu, 1978b; Wilson, 2002). De velger derfor idretter som viser dette: bryting, boksing, fotball, kroppsbygging og andre idretter hvor man kan vise fysisk styrke. Motsatt kan man se at de høyere klassene, borgerskapet og eliten, har andre verdier og heller retter fokus mot langsiktige sunnhetsidealer og estetikk (Bourdieu, 1978a; Bourdieu, 1978b; Wilson, 2002). De velger derfor idretter som tennis, golf og ski (Wilson, 2002). Forskjellene på de nevnte idrettene er ikke bare andelen fysisk kontakt mellom utøverne, men også hvor mye det koster å drive med dem. De klassebaserte forskjellene i økonomi lar overklassen drive med dyre idretter, mens de lavere klassene driver mer med idretter som ikke stiller store krav til utstyr og arena (Wilson, 2002). En annen forskjell på idrettene er hvor krevende de er. Idrettene arbeiderklassen driver med er ofte mer krevende og har en lavere ”pensjonsalder” enn de idrettene borgerskapet driver med. Det kan se ut som at borgerskapet driver idrett for idrettens egen skyld, mens arbeiderklassen i større grad er ute etter nytteverdi (Bourdieu, 1978a).

Suksess på idrettsbanen kan gi status og aksept, og sørge for muligheter i videre skolegang og arbeidsliv (Lesjø, 2008). På den måten vil idrettsprestasjoner kunne fungere som sosial kapital, som man kan omsette for å oppnå egen vinning.

Det har vist seg at de med mange bøker hjemme har større sannsynlighet for å være medlem i idrettslag enn de med få bøker hjemme. Også når det gjelder trening på egenhånd er antall bøker hjemme en betydelig faktor (Krange og Strandbu, 2004; Seippel, Strandbu og Sletten, 2011). Når det kommer til trening på treningssenter har ikke kulturelt kapital noen betydning, da dette er et lavterskeltilbud som ikke krever særskilte forkunnskaper og det er få kulturelle koder knyttet til det å trene på denne måten (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011). På den andre siden er trening på treningssentre ikke bra for de som befinner seg i de lavere sosioøkonomiske klassene. Dette fordi manglende kapital og passende preferanser gjør deres deltakelse usannsynlig. De kommersielle treningssentrene er med på å reproducere et problem: nemlig den allerede klassesdelte lagdelingen av helse og helserisikoer (Maguire, 2008).

Ungdom med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i de lavere samfunnsklassene (Krange og Strandbu, 2004). Dette kan være en grunn til at de ikke deltar i idretten i like stor grad som majoritetsungdommen. Dette skal jeg se mer på det i det følgende.

2.4.3 Minoriteter og idrett

Det har vist seg at trening i idrettslag og på egenhånd er betinget av kulturelle ressurser (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011). Mange minoritetslever vurderes til å ha lav kulturell kapital (Hofslundsengen, 2011), og det kan være en mulig forklaring på hvorfor det er færre minoritetslever enn majoritetslever som driver med organisert idrett (Strandbu og Bjerkeset, 1998; Krange og Strandbu, 2004). I tillegg rekrutterer ikke idretten like godt blant ungdom fra minoritetsbefolkningen som blant ungdom fra majoritetsbefolkningen (Krange og Strandbu, 2004). Det kan være med på å skape et ytterligere større skille mellom andelen majoritetslever og minoritetslever som er medlem. Man ser at familie og nettverk er viktige rekrutteringskanaler til idrettslagene (Seippel, 2002; Ommundsen og Aadland, 2009), og den svake oppslutningen blant minoritetsungdommene kan ha sitt utgangspunkt her.

I Norge er det kultur for organisert idrett, da barn blir plassert i idretten fra de er små, og blir tidlig presentert for idrettens holdninger og verdier. Ikke alle minoritetsbarn blir presentert for idretten på samme måte av sine foreldrene, noe som fører til at deltakelsen er mindre allerede fra tidlig alder av. I tillegg til at foreldrene ikke melder ungene sine inn i idrettslag har også idretten vanskeligheter med å fange opp de unge med lavere kulturelle ressurser (Krange og Strandbu, 2004). Det ender ofte med at ungdommene selv må oppsøke idrettslagene på eget

initiativ og på den måten få kjennskap til dem. Det kan by på problemer for noen av ungdommene. Idretten i Norge er konkurranse og prestasjonsorientert (Lesjø, 2008), og spesielt når man kommer over barneårene tilspisser konkurransen om en plass på laget seg. Det betyr at en ungdom som ikke har drevet spesielt mye med en idrett før, får en hard jobb med å ta igjen lagkameratene (både fysisk, teknisk og taktisk), som har spilt siden de var små. Ungdommene med et talent for idretten vil greie dette, men de mindre talentfulle vil mest sannsynlig falle igjennom (Strandbu, 2002).

Selv om ungdom med minoritetsbakgrunn i mindre grad er med i idrettslag enn majoritetsungdommen, betyr ikke det at de er mindre fysisk aktive (Strandbu og Bjerkeset, 1998). De er fysisk aktive på andre arenaer enn idrettsbanen, og er virksomme både på treningssenter og på egenhånd i nærmiljøet (Strandbu, 2002). I tillegg kan man se at de organiserte idrettene minoritetslevene velger å delta i, ofte er, sett med norske øyne, små idretter uten særlig norsk tradisjon (for eksempel cricket, landhockey, kampsport og basket) (Andersson, 2008). Det kan være med på å skape skiller mellom majoritetsungdommene og minoritetsungdommene, ved at noen idretter blir "norske" idretter og andre idretter blir idretter som i størst grad blir drevet av minoritetsungdom. Det er muligens også med på å karakterisere ulike idretter etter hvem som driver med dem, og idrettene kan bli ytterligere klassedelt og i verste fall utilgjengelig for noen grupper ungdommer.

Det har vist seg at når det gjelder medlemskap i idrettslag skiller minoritetsjentene seg spesielt ut. Her er de mye mindre aktive enn både minoritetsguttene og majoritetsungdommen (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011). I tillegg kan man se at skillet mellom antall gutter og jenter som er medlemmer i idretten er større blant minoritetene enn blant majoritetene (Strandbu og Bjerkeset, 1998; Seippel, Strandbu og Sletten, 2011). Minoritetsguttene deltar i noe mindre grad enn majoritetsguttene i organisert idrett (Strandbu og Bjerkeset, 1998) men er igjen godt representert på treningssentrene (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011). For både gutter og jenter med innvandrerbakgrunn er det flere som trener på egenhånd enn som er med i idrettslagene (Krange og Strandbu, 2004).

2.4.4. Grunner for ikke å delta

Selv om mange ungdommer driver med idrett i en eller annen form, finner man også ungdommer som ikke driver med idrett i det hele tatt. Det trenger ikke bety at de aldri har drevet med fysisk aktivitet, men av en eller annen grunn har de valgt å slutte. Det finnes også de som aldri begynner med idrett eller trening. Hvilke begrunnelser ungdom har for å ikke drive med idrett forandrer seg med økende alder og livssituasjon (Seippel, 2005). I det videre skal jeg se på hvilke grunner ungdom har for ikke å drive med idrett eller trening.

Det koster penger å delta i idrett, da det er et stadig behov for treningsutstyr, samtidig som treningsavgifter, medlemskap og kontingenter skal betales. Økonomiske begrensninger er en grunn til at ungdom enten slutter med, eller ikke begynner med idrett og trening (Strandbu, 2002; Seippel, 2005). Spesielt går dette utover minoritetsungdom, som ofte kommer fra store familier hvor det som regel bare er én lønnsinntekt (Blom, 1998). I tillegg er det nok ikke alle foreldre som ser på treningsavgifter som en god investering for barnas oppvekst og fremtid. Dette synet kan være annerledes hos innvandrereforeldre enn hos norske foreldre (Strandbu, 2002).

Spesielt minoritetsjentene har vanskeligere med å integrere seg i idretten i Norge (Strandbu, 2002). Det kan være mange grunner til dette. For det første kan kvinnerollen i Norge være veldig forskjellig fra den de er vant med fra hjemlandet (Berry, 1997), det kan hende at jentene rett og slett ikke vet om idrettstilbudene, eller at det er tillatt for jenter å delta.

Religion kan legge sterke føringer når det kommer til utøvelse av idrett (DeKnop m fl. 1995/1996 i Strandbu og Bjerkeset, 1998). Islam stikker seg spesielt ut når det gjelder påvirkningskraft i dagliglivet (Øia, 1998). Muslimske jenter kan for eksempel ikke utøve idrett dersom det er menn tilstede, noe som vanskeliggjør konkurranser/ kamper i haller hvor det er mange mennesker til stede (Andersson, 2008). I tillegg kan drakter og treningsklær være en utfordring (Strandbu, 2006), da de ikke alltid tilfredsstiller kravene om å dekke for eksempel skuldre og knær. Også det å måtte dusje etter kamp kan være med på å holde noen minoritetsjenter utenfor idrettslagene (Peterson, 2000).

Prestasjons- og konkurranseorienterte idretter kan virke ekskluderende, og i idretten i dag er det en del fokus på å spille *mot* heller enn å spille *med*. Viktigheten av gode prestasjoner ser man tidlig, og det er ikke tilfeldig hvem som rammes av eksklusjonen i idretten. Ofte føler de talentfulle ungdommene seg mer velkommen i idretten, uavhengig om de er minoritet eller majoritet (Strandbu, 2002). Konkurranse- og prestasjonskulturen kan oppleves mer som

stengsel enn som en mulighet for mange, men en slik konkurranse- og prestasjonsorientering skremmer ikke nødvendigvis bort flere minoritetsungdommer enn majoritetsungdommer da ”Mange hevder at ungdom med innvandrerbakgrunn er mer konkurranseorienterte enn ungdom fra majoritetsbefolkningen.” (Strandbu, 2002:141). I følge Seippels (2005) undersøkelser er for mye prestasjonsfokus og for mye alvor i idretten en grunn til at unge velger å slutte. Selv om prestasjonspresset vil gjøre at noen ikke lenger ønsker å drive med idretten, er det rimelig å tro at det for andre vil fungere som en ekstra motivasjon for å fortsette.

Deltakelse i idrett fører til en sterk eksponering av kroppen (Strandbu, 2002). Dette kan man, som jeg ser det, se på to ulike måter. Det kan enten dreie seg om fysiske egenskaper ved kroppen (høyde, vekt osv), eller det kan dreie seg om idrettsmessige ferdigheter. Uansett vil man være i en sårbar situasjon, da man på ”treningsarenaen” er veldig synlig. ”Alle” ser hvem som er den raskeste eller tregeste til å løpe, hvem som løfter minst vekt, og hvem som har de laveste tekniske ferdighetene.

Seippel (2005) sine undersøkelser har vist at det finnes en forskjell på jenter og gutter i begrunnelser for å slutte med idretten. Spesielt når det kommer til tid, er det mange unge som har oppgitt at det er en viktig årsak til at de velger å slutte i idrettslaget. Spesielt er det jentene som synes at idretten tar for mye tid, og heller ønsker å bruke tid på familie, venner og jobb. Videre viser undersøkelsene hans at skader eller sykdom er en forholdsvis viktig grunn til at ungdom slutter, og det er flere jenter enn gutter som slutter med idrett på grunn av skader (2005).

Trivsel er en viktig grunn for å fortsette med idrett og trening. Trives man ikke, synker motivasjonen raskt. Det kan se ut som at trivsel henger sammen med konkurransefokus i den aktuelle idretten. Når idretten blir for seriøs er det mange som mister interessen, og ikke synes idretten er noe gøy lenger (Seippel, 2005).

Idretten i Norge bygger på frivillighet og dugnadsånd, noe som kan være uvant for innflyttere fra andre kulturer. Spesielt dugnadsjobbingen er uvant for minoritetene, da dette er noe nytt for dem. Hjemmefra er de vant til, og mer enn villig til, å hjelpe familie og venner med gratisarbeid, men det er vanskeligere for dem å skulle bruke tid på å hjelpe fremmede (Strandbu, 2002; Lesjø, 2008).

I tillegg til de ovenfor nevnte faktorene spiller også foreldreengasjement inn på ungdoms treningsvaner.

2.4.5. Foreldreengasjement

Foreldre er viktige resurser i idretten (Archetti, 2003), og de unges idrettsdeltakelse krever ofte betydelig innsats fra foreldre (Strandbu, 2006) både når det kommer til rekruttering (Seippel, 2002; Strandbu, 2006), kjøring til trening og kamper, og innkjøp av utstyr (Peterson, 2000). Peterson forteller hvordan lagspill med krav til utstyr og begrenset tilgang til halltid krever aktive foreldre med muligheter for å hente og bringe. Dette slår tidlig ut de mindre resurssterke uansett hvor talentfull ungdommen er i idretten (2000).

Idretten har videre stor legitimitet som oppdrager og verdiformidler, særtrekk som kan være fremmede for mange innvandrerforeldre. Dette kan forklare både minoritetsjentenes underrepresentasjon (Strandbu, 2006) og hvorfor andelen innvandrerforeldre som blir trenere og ledere er relativt liten (Peterson, 2000).

3. Metode

Jeg har i mitt prosjekt benyttet meg av en kvantitativ tilnærming, og har samlet inn data gjennom en spørreundersøkelse. Tidsdesignet jeg har benyttet meg av er et tverrsnittdesign. I motsetning til et langsgående design som ser på endringer over tid, gir dette designet kun et øyeblikksbilde over enkeltvariabler og sammenhengen mellom flere variabler (Ringdal, 2007).

Kvantitative studier gir en mulighet til å generalisere og si noe om mange, men gir ikke en dyptgående innsikt i enkeltpersonenes tanker og følelser. Et spørreskjema fatter ikke om spennet i mulige svar, men begrenser mulighetene respondentene har for å gi sitt eget preg på svaret. I tillegg er det alltid farer for misforståelser når det kommer til spørreundersøkelser, og dette kommer spesielt av mangelen på personlig kommunikasjon. Man har ikke mulighet til å gå inn og justere spørsmålene etter hvilken reaksjon personen som skal svare gir (Haraldsen, 1999).

For å vite om mine resultater er gyldige slutninger sett fra konteksten av studien, og hvor vidt disse er overførbare til en bredere sammenheng, må jeg vurdere den ytre validiteten (Kleven, 2008). Den ytre validiteten er et mål på funnenes generaliserbarhet (Ringdal, 2007), og man kan si at det blir et spørsmål om omsettelighet av mine funn (Kleven, 2008).

Jeg ønsker gjennom mitt prosjekt å generalisere og beskrive et større antall ungdommer bestående av minoritetselever og majoritetselever samt elever fra ulike sosiale lag. Det jeg vil fokusere på er sammenhenger og forskjeller mellom disse gruppene når det kommer til idrett og treningsvaner.

3.1. Utvalg

Jeg fikk tidlig i prosessen hint og tips om at det kunne lønne seg å gjennomføre studien utenfor Trondheim, både fordi skolene i byen er mettet av forespørsler, og fordi andelen minoritetsungdommer er relativt liten. Derfor tok jeg kontakt med skoler i kommuner som ligger forholdsvis nært Oslo, og har en stor minoritetsbefolkning (SSB, 2012b).

Respondentene kommer fra to forskjellige skoler på Nedre Romerike. Jeg kontaktet skolene via telefon, og har etter førstekontakt kommunisert gjennom mail. Til sammen var 322 elever innom undersøkelsen av 1135 elever på de to skolene, og 219 la igjen svar. Dette gir en

svarprosent på 28 %, noe som gir meg et frafall på litt over 70 %. Av de som la igjen svar var det 134 kvinner og 81 menn. 14 personer har ikke krysset av for kjønn.

Jeg ser både fordeler og ulemper ved denne måten å komme i kontakt med respondenter på. Det er enkelt å rekruttere skoler, når deltakelse ikke krever mye arbeid fra skolens side. I tillegg vil denne måten gjøre at man rekker ut til mange elever samtidig. Ulempene er at mange elever kanskje ikke får med seg at undersøkelsen er lagt ut, og kanskje bare de med spesiell interesse for temaet svarer. På den ene siden kan dette føre til at svarene som kommer inn er oppriktige og gjennomtenkte, mens det på den andre siden kan føre til systematiske feil. Systematiske feil forekommer når frafallet i undersøkelsen kan knyttes til personlighetstyper, noe som gjør at jeg vil gå glipp av viktige personligheter i undersøkelsen (Ringdal, 2007).

Dersom frafallet er tilfeldig vil det ikke påvirke mitt utvalgs representativitet, men frafallsfeilene kan gi meg skjeve utvalg, noe som vil si at min utvalgsdemografiske profil vil avvike fra populasjonens (Ringdal, 2009). De to skolene respondentene går på ligger i kommuner med en relativt høy andel minoriteter, og omtrent 20 % av innbyggerne i de to kommunene er minoriteter. Dette er personer som selv har innvandret, eller er norskfødt med innvandrerforeldre (SSB, 2012b). I mitt materiale er antallet respondenter med minoritetsbakgrunn 55, eller 24,4 %. Det er i overensstemmelse med andelen minoriteter i de aktuelle kommunene.

3.2. Representativitet

Ved å gjennomføre prosjektet mitt med en kvantitativ tilnærming vil jeg ha en mulighet til å generalisere mine funn, noe som vil bety at mine forskningsfunn kan gjelde i andre sammenhenger enn der de er hentet fra (Olsen, 2007). Generaliseringen vil i hovedsak dreie seg om forskjeller og likheter mellom personene som blir studert og personene jeg ønsker å si noe om (Kleven, 2008).

Mine undersøkelser har ikke grunnlag for noen statistisk generalisering, da de ikke er statistisk representative. For at noe skal være statistisk generaliserbart er man avhengig av å ha eksperimentell kontroll over flest mulig variabler (for eksempel fordelingen i alder, kjønn og bosted) (Ringdal, 2007). Måten jeg har samlet inn materialet gjør at jeg har veldig lite kontroll over disse variablene.

Mine studier kan ses på som en kvalitativ case som har som mål å belyse mine forskningsspørsmål, og den generaliserende kraft ligger i det teoretiske rammeverket. I tillegg kan mine funn generaliseres via leseren, som selv kan knytte mine funn opp mot situasjoner/erfaringer han selv har opplevd.

3.3. Spørreskjemaet

Ut ifra de teoriene jeg har brukt ble spørreskjemaet utformet. Her samlet jeg inn opplysninger om hva slags type spørsmål som har blitt brukt tidligere for å måle det jeg ønsker. Ut ifra dette ble ulike variabler laget.

Spørreskjemaet begynner med en deskriptiv del, hvor elevene skulle svare på kjønn, alder, og hvor de var født. Landene elevene kunne velge mellom var grovkategorisert. Dette for å øke anonymiteten til respondentene og deres foreldre. Grovkategoriseringen er basert på SSB inndeling av landene i verden (Høydal, 2008).

Deretter ble elevene spurt om hvilke aktiviteter de ser på som viktige for seg på fritiden og om, og eventuelt hvordan, de trente. Her kunne elevene svare at de trente *organisert (i idrettslag)*, *Uorganisert (på egenhånd, på treningssenter, skiturer, joggeturer og lignende)* eller *Trener ikke i det hele tatt. Verken organisert eller uorganisert*. Her var ett eller flere kryss mulig som svar. Herfra er spørreskjemaet bygget opp slik at alle respondentene ikke skal svare på alle spørsmål. Avhengig av hva de svarer på spørsmålet om hvordan hovedvekten av deres trening foregår, blir de ledet videre til spørsmål som er relevante for seg. En person som krysser at han driver med organisert og/eller uorganisert idrett vil kun få spørsmål angående dette. Disse respondentene svarer på spørsmål om hva de anser som sin hovedaktivitet (organisert eller uorganisert) og hvor mange dager i uken de trener. Respondentene skrev selv inn hvilken idrett de drev med rangert etter hva de anså som sin hovedaktivitet. I tillegg ble de spurt om grunner for å drive med idrett og trening, hvor de svarte på en seksdelt skala om hvor viktig de ulike grunnene var for dem. Disse svarene ble brukt til å måle elevenes holdninger til idretten, og se på hvorfor de driver med idrett og trening.

Personene som krysser at de ikke driver med noen form for trening blir ledet forbi spørsmålene om trening, og får opp et spørsmål hvor de på en seksdelt skala skal velge hvor viktig de ulike grunnene er for at de ikke trener.

Til slutt får alle respondentene spørsmål om sine foreldre. Ved å spørre etter foreldrene får jeg informasjon om oppvekstmiljø, utviking og habitus. Det ble spurt om hvor foreldrene er født, og elevene fikk samme svaralternativer som de fikk innledningsvis når de skulle svare på hvor de selv var fra. Videre ble det spurt om hvor mye utdanning foreldrene har samt hva de arbeider med, da inntekt, utdanning og yrke er de vanligste kriteriene for å anslå hvor noen befinner seg på den sosioøkonomiske rangstigen i samfunnet (Arntzen, 2002; Krange og Strandbu, 2004; Elstad, 2005; Næss og Rognerud, 2007). Også dataene fra ung i Oslo-undersøkelsene er basert på foreldrenes utdanningsnivå og yrke (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011). Disse svarene ble brukt til å bestemme elevenes mengde kulturell kapital og sosiale klasse.

Yrkesinndelingen i spørreskjemaet er basert på SSBs standard for yrkesinndeling. Denne inndelingen er i samsvar med ISCED (International Standard for Classification of Education) (SSB, 2012) og Nordisk Yrkesklassifisering (NYK) (Arntzen, 2002). Foreldrenes yrke og det faktum om de var i arbeid, eller arbeidsledig (*hjemmeværende, arbeidssøkende* eller *får stønad fra NAV*) skulle være en indikator på kulturell kapital og økonomisk kapital, men da analysene viste at det ikke var store forskjeller på trening og om foreldrene var i arbeid eller ikke, lot jeg hovedfokuset for kulturell kapital være foreldrenes utdanning.

I tillegg ble elevene spurt om hvor mange bøker som fantes hjemme. Dette ble også brukt som et mål på andelen kulturell kapital en person besitter (Krange og Strandbu, 2004; Seippel, Strandbu og Sletten, 2011).

Til slutt ble det spurt om hvorvidt elevene opplevde at foreldrene engasjerte seg i deres idrettsaktiviteter. Her svarte elevene på en seksdelt skala om hvor ofte det hendte at mor eller far engasjerte seg gjennom for eksempel *kjøring/henting, å være tilskuer, stiller opp for laget* eller *spør hvordan det har gått på trening/kamp*. Disse spørsmålene ble slått sammen til variabelen *foreldreengasjement* (se kap 3.4. Validitet og reliabilitet for utgreiing). Dette kan være med på å se om det er forskjeller i hvor mye foreldrene engasjerer seg avhengig av andelen kulturell kapital de besitter.

Denne oppbyggingen gjør at spørreskjemaets lengde varierer noe. Derfor valgte jeg å sende ut spørreskjemaet til en forsøksgruppe bestående av personer jeg kjenner som befant seg i målgruppen. Disse fikk beskjed om å svare på skjemaet mens de tok tiden. På den måten fikk jeg en pekepinn på omtrent hvor lang tid svarprosessen ville ta.

Spørreskjemaet ble laget på norsk. Det kan være skape utfordringer for minoritetselvene, da det kan være noen som ikke har gode nok norskkunnskaper, noe som kan føre til misforståelser og feil avgitte svar. Tilfeldige målefeil kan oppstå fordi elevene ikke forstår, eller misforstår spørsmål. Det optimale for respondentene hadde vært om jeg kunne ha fått spørreskjemaet mitt oversatt, slik at elevene fikk svare på sitt eget morsmål. Dette ville igjen ha vært veldig tidkrevende da det ville vært snakk om mange ulike språk. Jeg hadde også stått i fare for å miste noe av meningen i spørsmålene, i mangel på gode oversettelser. Derfor har spørsmålene har blitt laget så entydig som mulig, og jeg har forsøkt å gjøre språket i spørreskjemaet enklest mulig for å hindre misforståelser.

3.4. Validitet og reliabilitet

Reliabiliteten i en spørreundersøkelse handler om hvorvidt gjentatte målinger med samme måleinstrument gir samme resultat. Det kan måles gjennom allmenn kildekritikk, som går ut på nøyaktighet i dataregistreringen, søking etter feil og retting av disse, test – retest, som måler graden av samsvar i spørsmålene, og indre konsistens i dataene som kan måles i SPSS gjennom itemenes Cronbachs alfa. Reliabilitet påvirkes av tilfeldige målefeil. Disse feilene kan være menneskelige eller kan oppstå gjennom den elektroniske dataregistreringen (Ringdal, 2007).

For å sikre reliabiliteten har jeg foretatt en faktoranalyse av itemene i spørsmålet om foreldrenes engasjement i forhold til elevenes trening. De syv itemene hadde en Cronbachs alfa på .899, noe som langt over minimumskravet på 0,30 (Ringdal, 2007), og på bakgrunn av dette kunne jeg danne en reliabel foreldreengasjementskala på grunnlag av de sju indikatorene. Skalaen varierer nå fra 7 til 42. Man får lav verdi av å svare ”aldri”, mens høy verdi oppnås ved å svare ”ofte”. Dermed blir det slik at jo høyere poengskåre jo mer engasjerte er foreldrene.

Validitet vil si at man måler det man er ute etter å måle (Ringdal, 2007), og at det er mulig å stole på de slutningene som blir gjort (Kleven, 2008). Begrepsvaliditet går ut på at man faktisk måler det teoretiske begrepet som man ønsker å måle (Haraldsen, 1999; Ringdal, 2007). For å gjøre dette må man vurdere spørreskjemaet i forhold til de problemstillingene og teorien som ligger til grunn for arbeidet (Haraldsen, 1999).

Systematiske målefeil skaper validitetsproblemer (Ringdal, 2007). Man kan stå i fare for å oppleve et såkalt ”enighetssyndrom”. Det vil si at respondentene svarer at de er ”helt enig”

eller ”helt uenig” på alle spørsmålene etter hverandre uten å se på meningsinnholdet. I tillegg er det en mulighet for at respondentene svare det som er ”sosialt akseptabelt”, det de tror de som laget spørreskjemaet vil høre, eller at de avgir det svaret som vil få dem selv til å fremstå best mulig (Ringdal, 2007). I mitt tilfelle kan det være at respondentene krysser av for at de trener litt mer enn de gjør eller at de krysser av for at foreldrene har litt bedre utdannelse enn det de faktisk har. Validiteten kan også bli svekket på grunn av kulturelle forskjeller. Elevene kan ha andre oppfattelser av fenomener jeg spør etter, og ord kan ha andre betydninger i deres kultur. På den måten vil ikke spørsmålene gi meg de svarene jeg er ute etter.

3.5. Analyser

For å gjennomføre mine analyser har jeg benyttet meg av SPSS statistics 19 for Windows. Til dette programmet hentet jeg svarene fra respondentene ned fra Select survey, hvor spørreskjemaet mitt var laget. Etter litt rydding i materialet og konstruksjon av de variablene jeg trengte, kunne jeg begynne å analysere svarene.

3.5.1 Korrelasjonsanalyser

Korrelasjon vil si statistisk sammenheng mellom to variabler. Korrelasjonen gir et uttrykk for styrken og retningen på en slik sammenheng. Pearsons r måler tendensen til lineær sammenheng mellom to variabler. Her kan det bli både positiv og negativ sammenheng hvor positiv korrelasjon vil si at høye verdier på X går sammen med høye verdier på Y, mens negativ korrelasjon vil si at høye verdier på X går sammen med lave verdier på Y. Det tallmessige uttrykket for å bestemme korrelasjonen går fra -1 til 1. Tall over 0,7 gir sterk korrelasjon, tall fra 0,3 – 0,6 gir middels styrke på korrelasjonen mens tall under 0,3 betyr at det er en svak korrelasjon (Ringdal, 2007). Det er viktig å merke seg at en korrelasjonsanalyse ikke vil si noe om kausalitet, altså årsak – virkningsforhold mellom de to aktuelle variablene. Derfor kan man ikke si hvilken variabel som påvirker den andre (Kinnear og Gray, 2000),

3.5.2. Krysstabeller

Meningen med en krysstabell er å finne forhold mellom nominaldata. Det kan man se ved at samme type mennesker (for eksempel kvinner) har de samme svarene. Og på den måten kan man trekke konklusjoner om at for eksempel menn og kvinner har ulike holdninger (Kinnear

og Gray, 2000). Man kan si det er sammenheng mellom variablene dersom prosentfordelingene mellom de to variablene er ulike (Ringdal, 2007).

3.6. Etiske betraktninger

De etiske aspektene jeg må forholde meg til er frivillig samtykke fra deltakerne samt forsikre meg om at all data som samles inn behandles konfidensielt. Informasjon om undersøkelsen ble gitt som en førsteside på undersøkelsen, og ved å klikke seg videre ga elevene sitt samtykke. I informasjonsskrivet ble det understreket at deltakelse er frivillig, og at elevene hadde rett til å trekke seg når som helst i løpet av prosessen. Det ble også beskrevet hva dataene skal brukes til, og at datamaterialet vil bli anonymisert ved prosjektslutt, det vil si slettet eller grovkategorisert, slik at ingen på noen måte kan kjennes igjen. Spørreskjemaet ble i tillegg godkjent hos Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD).

4. Resultater

Jeg vil nå gå gjennom resultatene av mine analyser. Her skal jeg først se på hvilke forskjeller det er når det kommer til valg av trening ut ifra hvor stor andel kapital en har. Dette blir beregnet ut fra foreldrenes utdanning og antall bøker hjemme. Når det kommer til foreldrenes utdanning vil N variere på grunn av spørreskjemaets oppbygging som gjorde at ikke alle skulle svare på alt (for frekvenstabell over det totale antallet foreldre med ulik utdanning se vedlegg 4, tabell 28.) Videre skal jeg se på forskjeller på minoriteter og majoriteter når det kommer til treningsvaner. Her vil jeg se både på hvilke aktiviteter de foretrekker, samt hvilke grunner de oppgir for å drive med idrett. Mot slutten skal jeg se på hvilke grunner som blir oppgitt for ikke å trene før jeg helt til slutt ser på foreldreengasjementet.

4.1 Kulturell kapital og fysisk aktivitet

Jeg startet med å se på foreldrenes utdanningsnivå og korrelerte det med hvor mange dager i uka elevene trener uorganisert eller organisert.

Tabell 1: Foreldrenes utdanning og elevens treningsmengde

		Mors høyeste utdanningsnivå	Fars høyeste utdanningsnivå
Antall dager i uka organisert	Pearsons korrelasjon Sig. (2-tailed)	.286* .026	.224 .088
Antall dager i uka uorganisert	Pearsons Korrelasjon Sig. (2-tailed)	.073 .401	.071 .411

*. Korrelasjonen er signifikant på 0,05 prosent nivået.

Ser man på korrelasjoner mellom foreldrenes utdanning og elevenes treningsvaner er det kun mellom mors utdanningsnivå og organisert trening man kan se en svak korrelasjon (0,286). Det er ingen korrelasjon, sammenheng, mellom uorganisert trening og foreldrenes utdanning.

Går man over og ser på foreldrenes utdanning og hvorvidt eleven ser på trening som en viktig aktivitet for seg ser det ut som at mors utdanning er noe mer korrelert enn fars.

Tabell 2: Foreldrenes utdannelse og elevens syn på aktivitet som viktig

		Data/TV	Hjelpe til hjemme	Trening
Mors høyeste utdanningsnivå	Pearsons korrelasjon	-.112	.006	.214**
	Sig. (1- tailed)	.078	.468	.003
Fars høyeste utdanningsnivå	Pearsons korrelasjon	-.155*	-.161*	.167*
	Sig. (1- tailed)	.025	.022	.017

*. Korrelasjonen er signifikant på 0,05 prosent nivået. **. Korrelasjon er signifikant på 0,01 prosent nivået.

Det er en svak sammenheng mellom elevens syn på trening som en viktig aktivitet for seg og mors utdanningsnivå ($r = 0,214$). I tillegg kan man se at fars utdanningsnivå korrelerer svakt negativt med både ønsket om å hjelpe til hjemme og å drive med data/TV. Det betyr at jo mer utdannelse far har, jo mindre ser eleven på det å hjelpe til hjemme ($r = -0,161$) og å se på tv/data ($r = -0,155$) som en viktig aktivitet for seg.

Det er altså svak sammenheng mellom elevenes holdninger til trening og foreldrenes utdannelse. Videre skal jeg se på de elevene som har svart at de driver aktivt med trening organisert eller uorganisert.

Tabell 3: Deltakelse i ulike treningsformer respektiv ikke deltakelse fordelt etter mors utdannelse.

Mors utdannelse		Organisert	Uorganisert	Både organisert og uorganisert	Trener ikke
Grunnskole (N=19)	Antall	1	11	5	2
	% andel kol	5,9 %	12,4 %	11,1 %	14,3 %
	% andel rad	5,3 %	57,9 %	26,3 %	10,5 %
Videregående skole (N=51)	Antall	3	34	9	5
	% andel kol	17,6 %	38,2 %	20,0 %	35,7 %
	% andel rad	5,9 %	66,7 %	17,6 %	9,8 %
Høgskole/universitet lavere grad (N=57)	Antall	6	28	18	5
	% andel kol	35,3 %	31,5 %	40,0 %	35,7 %
	% andel rad	10,5 %	49,1 %	31,6 %	8,8 %
Høgskole/universitet høyere grad (N=38)	Antall	7	16	13	2
	% andel kol	41,2 %	18,0 %	28,9 %	14,3 %
	% andel rad	18,4 %	42,1 %	34,2 %	5,3 %

Tabellen viser mors utdannelse i krysstabell med hvordan elevenes trening foregår. Tolking av tabellen blir gjort sammen med resultatene av tabell 4, under.

Tabell 4: Deltakelse i ulike treingsformer respektiv ikke deltakelse fordelt etter fars utdanning.

Fars utdanning		Organisert	Uorganisert	Både organisert og uorganisert	Trener ikke
Grunnskole (N=17)	Antall	0	14	2	1
	% andel kol	0 %	15,4 %	4,4 %	9,1 %
	% andel rad	0 %	82,4 %	11,8 %	5,9 %
Videregående skole (N=51)	Antall	5	28	12	6
	% andel kol	33,3 %	30,8 %	26,7 %	54,5 %
	% andel rad	9,8 %	54,9 %	23,5 %	11,8 %
Høgskole/univer sitet lavere grad (N=40)	Antall	1	23	14	2
	% andel kol	6,7 %	25,3 %	31,1 %	18,2 %
	% andel rad	2,5 %	57,5 %	35 %	5 %
Høgskole/univer sitet høyere grad (N= 54)	Antall	9	26	17	2
	% andel kol	60 %	28,6 %	37,8 %	18,2 %
	% andel rad	16,7 %	48,1 %	31,1 %	3,7 %

Tabellene viser en oversikt over mors og fars utdanningsnivå og hvordan elevenes trening foregår. Jo høyere utdanning mor og far har, jo større andel ungdommer trener organisert. Den uorganiserte treningen fordeler seg jevnere over, og det ser ikke ut til å være noe sammenheng mellom trening uorganisert og foreldrenes utdanningsnivå. Når det kommer til de elevene som trener både organisert og uorganisert ser det ut som at de som trener både organisert og uorganisert har foreldre med høy utdanning.

Videre har jeg satt hvilke idretter elevene driver med organisert i en krysstabell med foreldrenes utdanning for å se om det er noen sammenhenger mellom de to. Resultatet er vist under.

Tabell 5: Elevenes hovedaktivitet organisert fordelt etter fars utdanning

Fars utdanning		Ballspill ¹	Kampsport	Norsk utendørs-idrett ²	Annet
Grunnskole (N=2)	Antall	2	0	0	0
	% andel kol	5 %	0 %	0 %	0 %
	%andel rad	100 %	0 %	0 %	0 %
Videregående skole (N=16)	Antall	10	2	1	3
	% andel kol	25 %	40 %	25 %	30 %
	%andel rad	62,5 %	12,5 %	6,3 %	18,8 %
Høyskole/universitet lavere grad (N=15)	Antall	6	2	2	5
	% andel kol	15 %	40 %	50 %	50 %
	%andel rad	40 %	13,3 %	13,3 %	33,3 %
Høyskole/universitet høyere grad (N=26)	Antall	22	1	1	2
	% andel kol	55 %	20 %	25 %	20 %
	%andel rad	84,6 %	3,8 %	3,8 %	7,7 %

Tabellen viser fars utdanning og hvilke idretter elevene driver med organisert. Her finner jeg at blant de som driver med ballspill har 55 % en far med høy utdanning. Slår vi sammen all høyskoleutdanning sier tallene at til sammen 70 % av alle elevene som driver med ballspill har en far med høy utdanning. I dette tilfellet er N er forholdsvis lav, noe som gjør at mine funn kan være tilfeldigheter. Videre skal jeg se på om mors utdanning har betydning for elevenes valg av organisert idrett.

Tabell 6: Elevenes hovedaktivitet organisert fordelt etter mors utdanning

Mors utdanning		Ballspill	Kampsport	Norsk utendørs-idrett	Annet
Grunnskole (N=5)	Antall	3	1	0	1
	% andel kol	7,0 %	20 %	0 %	11,1 %
	%andel rad	60 %	20 %	0 %	20 %
Videregående skole (N=12)	Antall	8	1	0	3
	% andel kol	18,6 %	20 %	0 %	33,3 %
	%andel rad	66,7 %	8,3 %	0 %	25 %
Høyskole/universitet lavere grad (N=24)	Antall	16	2	3	3
	% andel kol	37,2 %	40 %	75 %	33,3 %
	%andel rad	66,7 %	8,3 %	12,5 %	12,5 %
Høyskole/universitet høyere grad (N=20)	Antall	16	1	1	2
	% andel kol	37,2 %	20 %	25 %	22,2 %
	%andel rad	80 %	5 %	5 %	10 %

De som driver med norsk utendørsidrett har mødre med høy utdanning. For denne kolonnen er N lav, da det er kun fire som har avgitt svar. Jeg kan derfor ikke si om dette er tilfellet

¹ I kategorien ballspill inngår: volleyball, tennis, innebandy, håndball, golf, fotball, bordtennis, badminton og amerikansk fotball.

² I kategorien norsk utendørsidrett inngår: ski, klatring og hundekjøring nordisk stil

generelt, eller om det er tilfeldigheter som har ført til at de som i min undersøkelse har svart at de driver med norsk utendørsidrett er de med høyt utdannede mødre. Også her er det en større andel som anser ballidrett som sin hovedaktivitet når mor har høy utdanning.

Tallene for den uorganiserte idretten viste at det ikke er noe spesielt mønster i hvor mye utdanning foreldrene har og hvordan elevene trener uorganisert (se vedlegg 4, tabellene 18 og 19). Bakgrunn spiller derfor liten eller ingen rolle for hva slags uorganisert idrett elevene driver med.

Antall bøker hjemme er i spørreskjemaet brukt som en betegnelse på kulturell kapital. Analysene viste at antall bøker hjemme ikke hadde noen sammenheng med den organiserte idretten (se vedlegg 4, tabell 20). Det er få sammenhenger mellom antall bøker hjemme og den uorganiserte treningen, men analysene viste noe annet som var av interesse.

Tabell 7: Elevenes hovedaktivitet uorganisert fordelt etter antall bøker hjemme

Antall bøker hjemme		Treningssenter	Styrketrening	Jogging	Annet
0-20	Antall	4	1	3	1
	% andel	5.8 %	5.3 %	6.0 %	9.1 %
21-100	Antall	22	10	19	5
	% andel	31.9 %	52.6 %	38 %	45.5 %
101-500	Antall	24	6	24	4
	% andel	34.8 %	31.6 %	48 %	36.4 %
500 +	Antall	19	2	4	1
	% andel	27.5 %	10.5 %	8 %	9.1 %

% andel innad hver kolonne.

Ser man på kolonnen med styrketrening ser man at over halvparten (nesten 60 %) av de som ser på styrketrening som sin hovedaktivitet uorganisert er personer med få bøker hjemme (under 100 bøker), eller lav kulturell kapital. Disse tendensene finner man ikke når det kommer til mors og fars utdanning.

De samme funnene som over ser vi også dersom man ser på hvilket tilbud på treningssenteret de unge benytter seg mest av, og setter det i en krysstabell med antall bøker hjemme.

Tabell 8: Elevenes hovedaktivitet på treingssenter fordelt etter antall bøker hjemme.

Antall bøker hjemme		Saltimer og kondisjon ³	Styrkesal	Trener ikke på treningssenter
0-20	Antall	3	6	0
	% andel	4.8 %	9.2 %	0 %
21-100	Antall	19	30	8
	% andel	30.6 %	46.2 %	36.4 %
101-500	Antall	23	22	12
	% andel	37.1 %	33.8 %	54.5 %
500 +	Antall	17	7	2
	% andel	27.4 %	10.8 %	9.1 %

% andel innad hver kolonne.

Ut av figuren kan vi lese at omtrent halvparten av de som har valgt styrketrening som det de gjør mest på treningssenter, er de elevene med få bøker hjemme, altså som har lav kulturell kapital.

4.2 Idrett, trening, majoritet og minoritet

En del av problemstillingen spør etter hvilke forskjeller det er på minoritetslever og majoritetslever når det kommer til trening. For å finne ut av dette ble treningsvanene til minoritetslevene og majoritetslevene satt opp mot hverandre i en krysstabell.

Tabell 9: Deltakelse i forskjellige treningsformer respektive ikke deltakelse prosentvis fordelt etter kategoriene minoritet og majoritet.

		Organisert	Uorganisert	Både organisert og uorganisert	Trener ikke
Majoritet	Antall	20	88	49	9
	% andel rad	12 %	53 %	29.5 %	5.4 %
	% andel kol	80 %	71.5 %	90.7 %	50 %
Minoritet	Antall	5	35	5	9
	% andel rad	9.3 %	64.8 %	9.3 %	16.7 %
	% andel kol	20 %	28.5 %	9.3 %	50 %

% andel rad forteller hvor mange prosent innad i raden, altså hvor mange av majoritet - /minoritetslevene, mens % andel kolonne forteller hvor mange prosent innad i kolonnen, for eksempel hvor mange av de som driver med organisert idrett som er minoritet og majoritet.

Her fremstilles forskjellene på minoritetslevene og majoritetslevene når det kommer til hva slags trening de gjennomfører. Tabellen viser at det er flere majoritetsungdommer som trener kun organisert enn der er minoritetsungdommer som trener kun organisert. 80 % av de som

³ I kategorien "saltimer og kondisjon" inngår gruppetimer i sal (spinning, aerobic, step, Zumba, pilates osv.) og bruk av kondisjonsapparater (tredemølle, romaskin, elipsemaskin osv.)

trener i idrettslag er majoritetsungdommer. Uorganisert trening forekommer hos 53 % av majoritetsungdommen og hos 64,8 % av minoritetsungdommen. Når det kommer til de som driver både med organisert og uorganisert trening er litt over 90 % majoritetsungdommer.

Tabell 10: Elevenes hovedaktivitet organisert fordelt etter kategoriene minoritet og majoritet.

		Ballspill	Kampsport	Norsk utendørsidrett	Annet
Majoritet	Antall	45	5	5	11
	% andel rad	68.2 %	7.6 %	7.6 %	16.7 %
	%andel kol	88.2 %	83.3 %	100 %	78.6 %
Minoritet	Antall	6	1	0	3
	% andel rad	60 %	10 %	.0 %	30.0 %
	%andel kol	11.8 %	16.7 %	.0 %	21.4 %

% andel rad forteller hvor mange prosent innad i raden, altså hvor mange av majoritet - /minoritetselevne som driver med de ulike idrettene, mens % andel kolonne forteller hvor mange prosent innad i kolonnen, for eksempel hvor mange av de som driver med ballspill som er minoritet og majoritet.

Ballspill er helt klart den idretten flest driver med, og en stor andel av elevene ser på ballspill som sin hovedaktivitet. Blant majoritetselevne anser 68,2 % ballidrett som sin hovedidrett. For minoritetselevne er tallet 60 %. Kampsport er det relativt sett flere majoritets elever enn minoritets elever som anser som sin hovedaktivitet, og den norske utendørsidretten blir kun drevet av majoritets elevne. Av denne tabellen kan vi også lese at av de elevene som driver med ballspill er kun i underkant av 12 % minoritets elever. Det er verdt å legge merke til at N her blant minoritets elevne er lav, og hadde det vært 10 andre minoritets elever som hadde svart, kunne jeg fått et annerledes utfall av analysene.

Dersom man ser på forskjellene når det kommer til kjønn og majoritet/minoritet og hva slags uorganisert trening som foretrekkes, ser man at omtrent halvparten av majoritetsungdommene ser på trening på treningssenter som sin hovedaktivitet (se vedlegg 4, tabell 21). Forskjellen på guttene og jentene i denne gruppen når det kommer til uorganisert trening er at jentene velger jogging som sin aktivitet nummer to, mens guttene foretrekker styrketrening.

Minoritetsguttene har trening på treningssenter og styrketrening som sin hovedaktivitet uorganisert (se vedlegg 4, tabell 21), og det kan tenkes at styrketreningen 37, 5 % nevner som sin hovedaktivitet foregår på treningssenteret. Av minoritetsjentene har over halvparten jogging som sin hovedaktivitet, og trening på treningssenter ligger som en klar nummer to, da dette er noe over en tredjedel av minoritetsjentene driver med.

Trening på treningssenter står helt klart sterkt blant alle gruppene av elever. Derfor skal jeg nå se nærmere på hva de ulike gruppene ser på som sin hovedaktivitet på treningssenteret.

Elevene som svarte at de trener uorganisert ble spurt om de trener på treningssenter og hvilket tilbud de benytter seg mest av der. Først vil kjønnsforskjellene presentert.

Tabell 11: Elevenes aktivitet på treningssenter fordelt etter kjønn.

Kjønn		Saltimer og kondisjon	Styrkesal	Trener ikke på treningssenter
Mann	Antall	9	43	9
	% andel	14.5 %	67.2 %	34.6 %
Kvinne	Antall	53	21	17
	% andel	85.5 %	32.8 %	65.4 %

% andel innad hver kolonne.

Tabellen viser at det er dobbelt så mange gutter enn jenter som benytter seg mest av styrkesalen. Motsatt ser vi at 85,5 % av de som benytter seg av saltimer og kondisjonsapparater er jenter. Tabellen under er en krysstabell over hvilke tilbud elevene benytter seg av på treningssenter avhengig av kjønn og minoritet/majoritet.

Tabell 12: Elevenes aktivitet på treningssenter fordelt etter kjønn og kategoriene minoritet/ majoritet.

		Saltimer og kondisjon	Styrkesal	Trener ikke på treningssenter
Majoritet gutt	Antall	9	30	6
	% andel	20 %	66.7 %	13.3 %
Majoritet jente	Antall	37	20	16
	% andel	50.7 %	27.4 %	21.9 %
Minoritet gutt	Antall	0	13	3
	% andel	0 %	81.3 %	18.8 %
Minoritet jente	Antall	16	1	1
	% andel	88.9 %	5.6 %	5.6 %

% andel innad hver rad.

De minoritetsguttene som benytter seg av treningssenter benytter seg kun av styrkesalen. Blant minoritetsjentene er nesten 90 % av de som benytter seg av treningssenter å finne på kondisjonsapparater eller på saltimer. Av majoritetsguttene er 66,7 % i styrkesalen, mens 20% av dem også benytter seg av kondisjonsapparater eller saltimer. Majoritetsjentene benytter seg både av styrkesalen og kondisjonsapparater og saltimer, men det er nesten dobbelt så mange som benytter seg av sistnevnte.

Det er mindre klare forskjeller mellom hva majoritetsguttene og –jentene foretrekker enn forskjellene mellom hvilke aktiviteter minoritetsguttene og –jentene foretrekker.

4.3. Grunner for å trene

Elevene ble presentert for ulike grunner til å trene, og skulle så bestemme hvor viktig hver grunn var for dem. De årsakene som ga nevneverdige resultater var ”vektreduksjon”, ”se bra ut” og ”bygge muskler”.

Vektreduksjon så ut til å være viktigere for minoritetsungdommen enn for majoritetsungdommene. Over halvparten av minoritetselevne (53,8 %) svarte at vektreduksjon er en viktig eller veldig viktig grunn for dem for å trene. Det samme tallet for majoritetselevne er 34,5 % (se vedlegg 4, tabell 22).

Også det å ”se bra ut” blir sett på som en veldig viktig grunn til å trene. Dette gjelder for både majoritetselevne og minoritetselevne. Opp mot 60 % av begge gruppene ser på det å se bra ut som en viktig grunn for å trene (se vedlegg 4, tabell 23).

Slik ungdommene har vært inndelt over (etter minoritet og majoritet) ser det ut som at holdningene er ganske like. Deler man derimot opp etter kjønn blir bildet et helt annet.

Tabell 13: Viktigheten av vektreduksjon fordelt etter kjønn.

Vektreduksjon		Ikke viktig					Veldig viktig
		1	2	3	4	5	
Mann	Antall	34	11	5	2	10	4
	%andel	51.5 %	16.7 %	7.6 %	3.0 %	15.2 %	6.1 %
Kvinne	Antall	15	15	11	11	24	14
	%andel	14.4 %	14.4 %	10.6 %	10.6 %	23.1 %	35.9 %

% andel innad hver rad.

Vektreduksjon ser ut til å være viktigere for jentene enn for guttene. Omtrent en tredjedel av jentene ser på vektreduksjon som en veldig viktig grunn til at de trener, mens over halvparten av guttene svarer at det ikke er viktig for dem.

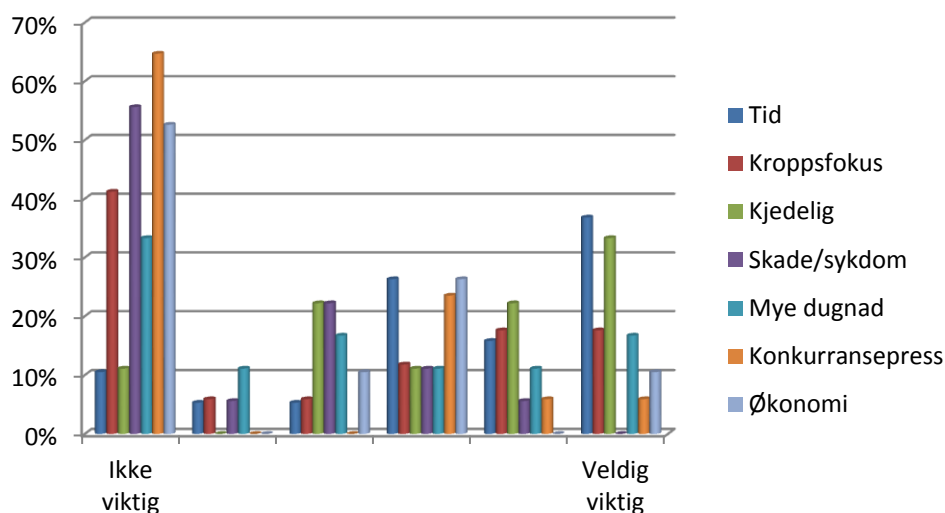
Det er også viktigere for jentene enn for guttene å ”se bra ut”. Over 60 % av jentene ser på dette som en viktig grunn for å trene, mens det tilsvarende tallet for guttene er drøyt 20 % (se vedlegg 4, tabell 24).

De foregående resultatene kan man se i sammenheng med ønsket om å ”bygge muskler”. Her svarer 70 % av guttene at dette er en veldig viktig grunn for å at de trener. For jentene er svarene i større grad spredt utover, og det kan se ut som at det å bygge muskler ikke er et mål i seg selv, men at det heller ikke er uviktig for dem (se vedlegg 4, tabell 25).

4.4. Grunner til å ikke trene

Elevene som oppga at de ikke trente ble spurt om sine grunner for ikke å trene, og skulle krysse av, på en skala fra 1 – 6, hvor viktig hver grunn var for seg. Resultatet er fremstilt i diagrammet under.

Tabell 14: Grunner for ikke å trene

Fremstillingen viser at verken ”et for stort kroppsfokus”, ”skade/sykdom”, ”for mye dagnad/ekstraarbeid”, ”for mye konkurranse- og prestasjonspress” eller ”økonomiske” grunner er viktige grunner for at elevene velger å ikke delta. Det som derimot skiller seg ut som viktige faktorer er begrunnelsene ”har ikke tid” og ”det er kjedelig”.

Krysstabellene viser at det er liten forskjell på majoritets elever og minoritets elever når det kommer til hvilken grunn de har for ikke å trene. Forskjellene man kan finne er at andelen minoritets elever som svarer at de ikke har tid er noe større enn andelen majoritets elever som svarer dette (se vedlegg 4, tabell 26). Det er også flere gutter enn jenter (50 % mot 27,3 %) som oppgir at de ikke trener fordi de synes det er et for stort fokus på kropp (Se vedlegg 4, tabell 27).

4.5. Foreldreengasjement

Foreldreengasjementet måles gjennom elevenes opplevelse av hvor engasjerte foreldrene er. Dette ble gjort for å se om det er sammenheng mellom foreldrenes engasjement og elevenes deltakelse i trening og idrett. Til å begynne med ser jeg på om det er sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og antallet bøker hjemme. Dette for å se på sammenheng i den kulturelle kapitalen.

Tabell 14: Foreldrenes utdanning korrelert med antall bøker hjemme.

		Fars høyeste utdanningsnivå	Antall bøker hjemme
Mors høyeste utdanningsnivå	Pearsons korrelasjon	.641**	.413**
	Sig. (2-hale)	.000	.000
Fars høyeste utdanningsnivå	Pearsons korrelasjon	1	.477**
	Sig. (2-hale)		.000

** Korrelasjonen er signifikant på 0,01 prosent nivået.

Antallet bøker eleven har hjemme korrelerer med mors og fars utdanningsnivå. Det er en middels korrelasjon (0,413 og 0,417) som vil si at jo flere bøker det er hjemme, jo høyere utdanning har mor og far. Eller jo høyere utdanning mor og far har, jo flere bøker finnes det hjemme. I tillegg er det en middels til sterk korrelasjon mellom mors og fars utdanningsnivå (0,641). Det vil si at høy utdanning hos den ene forelderen henger sammen med høy utdanning hos den andre.

Elevene ble spurt om hvorvidt foreldrene engasjerte seg i deres idrettsaktivitet. Dette ble gjort gjennom sju items som spurte etter hvor ofte foreldrene engasjerte seg på ulike måter. Disse itemene hadde sammen en Cronbachs alfa på 0,899, noe som er sterkt. Derfor ble de slått sammen til sumvariabelen ”foreldreengasjement”.

Tabell 15: Foreldreengasjement korrelert med foreldrenes utdanning.

		Mors høyeste utdanningsnivå	Fars høyeste utdanningsnivå
Foreldreengasjement	Pearsons korrelasjon	.408**	.371**
	Sig. (2-hale)	.000	.000

** Korrelasjonen er signifikant på 0,01 prosent nivået.

Middels styrke på korrelasjon mellom foreldrenes utdanningsnivå og deres engasjement i forhold til elevenes trening (0,408 og 0,371). Det vil si at det er en middels sterk sammenheng mellom foreldreengasjementet og foreldrenes utdanning.

Tabell 16: Foreldreengasjement korrelert med mengde trening organisert eller uorganisert.

		Antall dager organisert	Antall dager uorganisert
Foreldreengasjement	Pearsons korrelasjon	.328**	.124
	Sig. (2-hale)	.006	.143

** korrelasjonen er signifikant på 0,01 prosent nivået.

I tabellen ser vi at det er positiv middels sterk korrelasjon mellom foreldreengasjement og hvor mye elevene trener organisert (0,328). Det vil si at foreldreengasjementet øker i takt med antall dager elevene trener organisert, uten at man kan si hvilken av de to som påvirker hverandre. Det er ingen sammenheng mellom foreldreengasjementet og mengden uorganisert trening eleven utfører.

5. Konklusjoner

5.1. Kulturell kapital og fysisk aktivitet

Undersøkelsene viste at det er en klar sammenheng mellom hvor lang utdanning mor har og far har. I følge Bourdieu er det slik at de som befinner seg høyt oppe i rommet har lav sannsynlighet for å gifte seg med de som befinner seg lavt i rommet og omvendt. Først og fremst fordi de har lavere sannsynlighet for å møte hverandre, og hvis de traff hverandre ville de egentlig ikke ha forstått hverandre og ikke likt hverandre. Motsatt vil de som befinner seg i nærheten av hverandre i det sosiale rommet ha en noenlunde lik habitus og dermed en større sannsynlighet for å danne par sammen (Bourdieu, 1995). På den måten fortsetter den sosiale reproduksjonen av klasseforskjeller ved at de i de samme samfunnslagene går sammen og opprettholder sin posisjon og fører den videre til sine barn (Bourdieu, 1997). Også habitus og smak bringer folk sammen gjennom hva man liker og ikke liker. Her skjer det en spontan dekoding av den andres habitus, og dette legger grunnlaget for om man er interessert i å ha noen form for forhold til personen eller ikke (Bourdieu, 1986b).

Det er også sterk sammenheng mellom antall bøker hjemme og foreldrenes utdanning. Det viser seg at de som har stor mengde institusjonell kulturell kapital også har stor mengde objektivert kulturell kapital. Begge disse kapitalformene er ofte en forutsetning for å realisere den kroppsliggjorte kapitalen. Oppdragelse er kropp - til kropp relasjon, og gjennom denne relasjonen lærer man den konkrete klassestrukturen man befinner seg i. På samme måte kan trening være formidlet gjennom kroppslige dimensjoner, gjennom kroppslige oppfordringer, ”kan du tenke deg å delta”, og som feedback, som refererer til kroppen gjennom for eksempel ros (Bourdieu, 1995). Høy utdanning henger i de fleste tilfeller sammen med godt betalt arbeid, noe som fører til at familien har råd til å sende barna på organiserte treningsaktiviteter, eie en bil slik at de kan kjøre og hente barna på trening og kjøpe nødvendig treningsutstyr. På den måten vil mye kulturell kapital gjør foreldrene i stand til å skaffe de rammebetingelsene som skal til for at eleven skal få mulighet til å drive med den idrettsaktiviteten de selv ønsker.

Korrelasjonsanalysene viste at det er en sammenheng som sier at jo høyere utdanning mor har, jo mer trener elevene organisert. Blant de med stor mengde kapital er helseaspektet ved treningen kombinert med sosiale funksjoner i form av å møte mennesker og knytte kontakter (Bourdieu, 1978a). Blant sosiale grupperinger skriver idrettsaktiviteter seg inn i rekken av ”formålsløse” og ”uegennyttige” aktiviteter som gir aktørene muligheten til å samle opp sosial kapital som kan brukes til å skaffe seg en god jobb, gi tilgang til et spesielt nettverk eller

annen gi avkastning for individene (Bourdieu, 1978a; 1978b). Dermed blir idrettsdeltakelsen et påskudd for å møte utvalgte folk, eller en teknikk for å skape sosiale kontakter, heller enn å lære seg den aktuelle idretten (Bourdieu, 1978b).

Undersøkelsene viste også at elevenes holdninger er i samsvar med foreldrenes utdanning og trening blir ansett som en viktig aktivitet for de elevene med en mor som har høy utdanning. De med en mor med lav utdanning ser ikke på trening som en viktig aktivitet for seg. Dette stemmer overens med tidligere forskning som viser at jo mer kulturell kapital man har jo mer engasjerer man seg i trening (Vaage, 2004; Seippel, Strandbu og Sletten, 2011).

I tillegg korrelerte fars utdanning negativt med både det å bruke tid på data/TV og det å hjelpe til hjemme. Elevene som så på data/TV som en viktig aktivitet for seg, er de elevene med en far med lite utdanning eller motsatt: de elevene med en far med høy utdanning ser på data/TV som en lite viktig aktivitet for seg. Viktigheten av å drive med organisert idrett utover ungdomsårene synker jo lavere kulturell status man har. Samtidig synker sjansen for å se på populære programmer og sportsbegivenheter på TV jo høyere sosial status man har (Bourdieu, 1978a).

Norske utendørsidretter er det bare majoritets elever som holder på med. Det kan være fordi dette er små idretter sett i et internasjonalt perspektiv. I tillegg kan en forklaring være at de idrettene som inngår i kategorien norsk utendørsidrett er idretter som er forholdsvis dyre å holde på med. Dermed spiller den økonomiske kapitalen inn, og majoritets elevene vil ha et fortrinn. Dette bekreftes da mine undersøkelser videre viste at de som driver med norsk utendørsidrett er elever med foreldre med høy kulturell kapital. Tidligere undersøkelser har også vist at det er forskjeller i hvilke idretter majoritets elever velger kontra idrettene majoritets elevene velger. Det har vist seg at minoritets elevene ofte velger idretter med liten norsk tradisjon som basketball, cricket, kampsport (Andersson, 2008) og dans (Strandbu og Bakken, 2007). Dette er kultiverte idretter, med integritet og høflighetsritualer, som står i motsetning til de idrettene som er mest utbredt i Norge (fotball, håndball), som er tøffere fysisk sett når det kommer til kroppskontakt og råhet i spillet i form av skitne taklinger og triks.

Det er, i følge mine undersøkelser, små forskjeller i hvilke idretter de ulike klassene velger å utøve. De ulike klassenes habitus definerer idrettsaktivitetens mening, altså hva man skal profitere ut fra den, og kanskje ennå viktigere hvordan denne profitten får sosial verdi (Bourdieu, 1978a). Bourdieu forklarer dette ved at de ulike klassene ofte finner sin egen måte

å utøve idretten på, slik at man kan skille den tennisen/langrennen *jeg* driver med fra den *du* driver med. Dette kan skje gjennom ulike kleskoder, utstyr og baneforhold (Bourdieu, 1988). I tillegg er det forskjellige grunner til å drive med de samme idrettene. Noen kan ha et ønske om å få synlig muskulatur for å utstråle åpenbar styrke, mens andre heller ønsker naturlighet og eleganse (Bourdieu, 1978b). Disse forskjellene bestemmes også til en viss grad av den kjønnsmessige habitus. Den er med på å bestemme hvordan de ulike kjønnene skal fremstå og bære sin egen kropp. Forskjellen på kjønnene kommer til syne når det blir plassert i et system av motsetninger som er universelt anvendelige ved at handlingene faller naturlig for det enkelte kjønn (Bourdieu, 2000).

Som tidligere nevnt legger arbeiderklassen størst vekt på å ha en sterk kropp, mye muskler og evne til å vise fysisk styrke (Bourdieu, 1978b). Undersøkelsene viste at en stor andel av de som ser på styrketrening som sin hovedaktivitet er elever som kommer nettopp fra familier med lav kulturell kapital. Dette er med på å bekrefte det instrumentelle forholdet arbeiderklassen har til sin egen kropp. Deres valg (bestemt av klassehabitus) av idrett faller på idretter som krever en betydelig anstrengelse, noen ganger smerte (for eksempel boksing) og idretter som noen ganger krever at man må gamble med sitt eget liv (for eksempel motorsykkel, fallsjerm eller lignende). I motsetning til arbeiderklassen kan man da si at overklassen driver med meningsløse idretter, hvor hovedmålet er å fremstå eksemplarisk og presentere kroppen på en best mulig måte (Bourdieu, 1978a).

5.2. Idrett, trening, minoritet, majoritet og kjønn

Undersøkelsene viste at minoritetslevene har mindre kulturell kapital enn majoritetslevene (se vedlegg 4, tabell 28). Hvorfor det er slik blir bare spekulasjoner fra min side, men det kan ha utslag i at minoriteter har færre bøker hjemme fordi de i Norge ikke har tilgang på litteratur på sitt eget morsmål. I tillegg kan det ha blitt registrert mindre utdanning fordi elevene ikke vet hvor mye utdanning foreldrene har i ”norsk skala”.

Når det kommer til valg av aktivitet på treningssenter finner man de største forskjellene mellom kjønnene. Guttene pumper i størst grad muskler mens jentene heller driver med kondisjonstrening og saltimer. Dette stemmer overens med elevenes holdninger til treningen, da guttene er mest opptatt av å bli store og sterke og ikke har noe ønske om å gå noe ned i vekt. De ønsker seg store muskler, og samtidig som de vil se bra ut. Jentene ønsker å se bra ut i større grad enn guttene, og av jentene ser på vektreduksjon som et viktig mål med treningen.

Dette passer inn med Bourdieus (1990) tanker om hva som er passende for jenter og gutter. Han forteller at man må se på motsetningen mellom det store og det lille. Menn skal være dominerende og beskytende samt passe på og våke over de svake (jentene) (Bourdieu, 1990). Når det kommer til fysisk kapital er idrettsmarkedet for gutter hva skjønnhetskonkurranser er for jenter (Bourdieu, 1978a; 1978b). Det forventes at jentene i større grad underlegger seg de prinsipper for hvordan kroppen skal se ut. Ikke bare rent fysisk, men også når det kommer til kroppsholdning og måten å bevege seg på (Bourdieu, 1978b). Disse forskjellene kan også, i følge Bourdieu avhenge av klassemessige inndelinger. Det vil si at man velger idrett, eller treningsmåte for å kunne tilpasse seg kravene innskrevet i de klassemessige vilkårene (Bourdieu, 1990; Bourdieu, 1995).

Innledningsvis lurte jeg på om minoritetsjentene trener noe særlig. Det har undersøkelsene mine vist at de gjør. Denne treningen foregår i all hovedsak uorganisert. Det faktum at minoritetsjentene i størst grad trener hjemme kan ha vært en medvirkende faktor til at jeg ikke har observert dem tidligere, og derfor har skapt falske fordommer.

5.3. Foreldreengasjement

Det viste seg å være sammenheng mellom hvor mye elevene trener organisert og foreldrenes engasjement for elevenes deltakelse. Da undersøkelsene ikke sier noe om årsakssammenheng tar jeg meg selv i å lure på om de er elevenes deltakelse som gjør foreldrene engasjerte, eller er det foreldrenes engasjement som gjør at elevene ønsker å drive med idrett? Bourdieu påpeker at hva slags trening man velger er rasjonelt og strukturelt bestemt, ut ifra de ulike idrettstilbudene som er tilgjengelige, gjennom habitus (Bourdieu, 1988), og den habitus man innehar er dannet på grunnlag av påvirkning fra foreldrene. I tillegg er foreldreengasjementet avhengig av fritid (tid og mulighet til å dra på kamp, og kjøre/hente), økonomisk kapital og kulturell kapital (Peterson, 2000). Undersøkelsene mine viste at jo mer utdannelse foreldrene hadde, jo mer engasjerte opplevde elevene dem som. Det er med på å bekrefte at mengden kulturell kapital har innvirkning på foreldreengasjementet. De med lav kulturell kapital tilhørende arbeiderklassen har et annet syn på barnas utvikling og idrettsdeltakelse enn hva de tilhørende middelklassen har (Lareau, 2003 i Olsen, 2009). Da middelklasseforeldrene investerer tid og penger i barnas utvikling, tar arbeiderklassen det litt mer med ro, men sørger for at alle rammebetingelsene er i orden for at barnet skal få utvikle seg best mulig. Da hverdagen til arbeiderklassebarna ikke er organisert har de tid og mulighet til å utfolde seg med lek. Middelklassen har i større grad organisert hverdagen til barnet sitt, noe som gjør at

barnet blir sett på mer som et prosjekt som krever konstant oppfølging (Lareau, 2003 i Olsen, 2009). Dette viser at foreldrene engasjerer seg på ulike måter i elevenes trening. Da middelklassen dytter ungene sine inn i idretten, tar arbeiderklasseforeldrene et skritt tilbake og lar ungene selv velge hva de vil holde på med og hvordan.

5.4. Grunner til å ikke trene

I arbeiderklassen slutter man med idrett og ”lek” når man går over i en mer ansvarsfull voksenrolle (Bourdieu, 1978a). Undersøkelsene viser at spesielt minoritetselvene trener i mindre grad, og de oppgir at tid er en viktig faktor for dette. Den økende alderen kan ha gitt dem mer ansvar hjemme for yngre søsken (eller gamle foreldre/besteforeldre), eller de kan ha innsett viktigheten av gode karakterer på vei mot gode jobber, og velger derfor å prioritere skolearbeidet. Uansett er ikke trening og idrett noe de prioriterer å bruke tid på.

Den nest hyppigstegrunnen til at elevene velger ikke å trene er at idrett og trening er kjedelig. Det er en stor del ting vi bare forstår med kroppen, underbevisst, uten at vi trenger å uttale det med ord. Idrettsaktiviteter er et godt eksempel på dette, da det ofte skjer automatisk og underbevisst. På den ene siden har vi de menneskene som kan idrett veldig godt på et praktisk plan, men ikke evner å snakke om det, og motsatt har vi de som behersker idretten dårlig praktisk, men som kan snakke om det, selv om de forakter det, eller gjør det uten rim eller grunn (Bourdieu, 1988). At elever ikke innehar denne underbevisste forståelsen av idrettsaktiviteter kan gjøre at de ikke finner idrett og trening tiltrekkende, og heller ikke ser noen grunn til å utøve det. Idretten tiltaler ikke elevens habitus, og som er den universelle formidling som fremkaller personers handlinger, uten at det gjør handlingene verken fornuftige eller rimelige (Bourdieu, 1977). På den måten er det habitus som bestemmer at idrett og trening ikke er noe for den aktuelle personen som igjen opplever idrett og trening som kjedelig.

6. Litteraturliste

- Anderssen, S.A., Kolle, E., Steene- Johannessen, J., Ommundsen, Y. & Andersen, L.B. (2008). *Fysisk aktivitet blant barn og unge i Norge. En kartlegging av aktivitetsnivå og fysisk form hos 9- og 15-åringer*. Hentet fra:
<http://www.tromsfylke.no/LinkClick.aspx?fileticket=347Zd2dwtqY%3D&tabid=845>
- Andersson, M. (2008). *Flerfarget idrett. Nasjonalitet, migrasjon og minoritet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Archetti, E. P. (2003). Den norske ”idrettsmodellen”: Et kritisk blikk på sivilt samfunn i Norge. *Norsk antropologisk tidsskrift*, (1), 8-15.
- Arntzen, A. (2002). Mål for sosial ulikhet. Teoretiske og empiriske vurderinger. *Norsk Epidemiologi* 2002, 12 (1), 11-17.
- Bennet, T., Savage, M., Silva, E., Warde, A., Gayo-Cal, M. & Wright, D. (2009). *Culture, Class, Distinction*. Oxon: Routledge.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, adaptation. *Applied Psychology – an International Review*, (46), 5-34.
http://www.unige.ch/international/etudageneve/gisp/prog/Readings/Akkari_Berry.pdf
- Blom, S. (1998). *Levekår blant ikke-vestlige innvandrere i Norge*. Rapport 16/98. Oslo: Statistisk sentralbyrå. Hentet fra:
http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_199816/rapp_199816.pdf
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a theory of practice*. Great Britain: Cambridge University press.
- Bourdieu, P. (1978a). Sport and social class. *Social science information*. 17 (6), 819-840.
- Bourdieu, P. (1978b). Hvordan er det mulig at være interessert i sport? Åpningsforelesning ved den internasjonale kongress som History of Sport and Physical Education Association (HISPA) holdt på Institut National des Sports et de l'Éducation physique (INSEP) i Paris i mars 1978. I Bourdieu, P. (1997). *Men hvem skapte skaberne? – Interviews og forelæringer*. København: Akademisk forlag A/S. (s. 179-198).

- Bourdieu, P. (1986a). The forms of capital. I Szeman, I. & Kaposy, T. (2011). *Cultural Theory. An Anthology*. (s.81-93) United Kingdom: Wiley-Blackwell
- Bourdieu, P. (1986b). *Distinction. A social critique of the judgment of taste*. London: Routledge
- Bourdieu, P. (1988). Program for a Sociology of sport. *Sociology of sport journal* (5), 153 – 161.
- Bourdieu, P. (1990). Kroppens sosiale persepsjon. *Sosiologi i dag*. (7), 3-11.
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen: en sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Hentet fra: <http://www.nb.no/utlevering/nb/d292e9d159303eca6989f11da55d5f60#&struct=DIV2>
- Bourdieu, P. (1997). Kritiske spørsmål til sociologen. I Bourdieu, P. (1997). *Men hvem skapte skaberne? – Interviews og forelæring* (s. 40-60). København: Akademisk forlag A/S.
- Bourdieu, P. (2000). *Den maskuline dominans*. Oslo: Pax forlag.
- Bourdieu, P. (2005). *Udkast til en praksisteori*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Elstad, J. I. (2005). *Sosioøkonomiske forskjeller i helse. Teorier og forklaringer*, (7) Oslo: Sosial- og helsedirektoratet.
- Esmark, K. (2006). Bourdieus uddannelsessociologi. I Prieur, A. & Sestoft, C. (2006). *Pierre Bourdieu. En introduktion*. (s. 71-114). København: Hans Reitzels Forlag.
- Et inkluderende språk* (2007). Oslo: Arbeids- og inkluderingsdepartementet Hentet fra: http://www.regjeringen.no/Upload/AID/publikasjoner/veiledninger_og_brosjyrer/2007/Veileder_inkluderende_sprak_2007.pdf
- Hansen, M. N. (2005). Ulikhet i osloskolen: rekruttering og segregering. *Tidsskrift for ungdomsforskning*. (1), 3-26.
- Haraldsen, G. (1999). *Spørreskjemametodikk etter kokebokmetoden*. (1. utgave) Oslo: Ad Notam Gyldendal AS
- Hofslundsengen, H. (2011). Minoritetsspråklige elever i skolen. *Spesialpedagogikk* (4), 5-13.

- Høidal, E. (2008). *Innvandrerbegreper i statistikken. Vestlig og ikke-vestlig – ord som ble for store og gikk ut på dato*. Hentet fra: <http://www.ssb.no/ssp/utg/200804/15/>
- Kinnear, P.R. & Gray, V.D. (2000). *SPSS for Windows Made Simple. Release 10*. UK: Psychology press
- Kleven, T. A. (2008). : Validity and validation in qualitative and quantitative research. *Nordisk Pedagogik* (28), 219-233.
- Krange, O. & Strandbu, Å. (2004). *Ungdom, idrett og friluftsliv. Skillelinjer i ungdomsbefolkningen og endringer fra 1992 til 2002*. Oslo: NOVA rapport. 16/2004
- Lesjø, J. H. (2008). *Idrettssosiologi: sportens ekspansjon i det moderne samfunn*. Oslo: Abstrakt forlag
- Maguire, J. S. (2008). *Fit for consumption. Sociology and the business of fitness*. London and New York: Routledge.
- Métailié, A.-M. (1978). "Ungdom" er kun et ord. Samtale med Anne-Marie Métailié. Paris: Association des Ages i Bourdieu, P. (1997). *Men hvem skapte skaberne? – Interviews og forelæringer*. (s.146-157). København: Akademisk forlag A/S.
- Norges Idrettsforbund (2012). *Årsrapport, 2010*. Hentet fra: http://www.idrett.no/omnif/Documents/85_11_NIF%20%C3%85rsrapport%202010_LR.pdf
- NOU 2010: 7. (2010). *Mangfold og mestring*. Hentet fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/nouer/2010/NOU-2010-7.html?id=606151>
- Næss og Rognerud (2007). *Sosial ulikhet i helse. En faktarapport*. Oslo: Folkehelseinstituttet.
- Olsen, B. (2009). *Når pedagogikken bringer mennesker sammen*. København: Viasystem
- Ommundsen, Y. & Aadland, A. A. (2009). *Fysisk inaktive voksne i Norge. Hvem er inaktive – og hva motiverer til økt fysisk aktivitet?* Oslo: Helsedirektoratet/ kreftforeningen/ Norges bedriftsidrettsforbund.
- Peterson, T. (2000). Idrotten som integrationsarena? I Rystad, G. & Lundberg, S. (red). *Att möta främlingar*. (s. 141-166). Lund: Arkiv forlag.

- Prieur, A. (2006). En teori om praksis. I Prieur, A. & Sestoft, C. (2006). *Pierre Bourdieu. En introduktion*. (s. 23-70). København: Hans Reitzels Forlag.
- Ringdal, K. (2007). *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (2. utgave). Bergen: Fagbokforlaget.
- Seippel, Ø. (2002). *Idrett og sosial integrasjon*. (9). Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Seippel, Ø. (2005). *Orker ikke, gidder ikke, passer ikke. Om frafallet i norsk idrett*. (3). Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Seippel, Ø., Strandbu, Å. & Sletten, M. Aa. (2011). *Ungdom og trening. Endring over tid og sosiale skillelinjer*.(3). Oslo: NOVA.
- Sestoft, C. (2006). Om Pierre Bourdieu og hans værk. I Prieur, A. & Sestoft, C. (2006) *Pierre Bourdieu. En introduktion*. (s. 9-22). København: Hans Reitzels Forlag.
- Sigmundsson, H. & Pedersen, A. V. (2000). *Motorisk utvikling. Nyere perspektiv på barns motorikk*. Oslo: Sebu Forlag.
- SSB (2012a). *Standard for yrkesklassifisering*. Hentet fra:
http://www.ssb.no/emner/06/01/nos_c521/nos_c521.pdf
- SSB (2012b). *8 Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn¹. Fylke. 1. januar 2012 (Rettet 27. april 2012)*. Hentet fra: <http://www.ssb.no/innvbef/tab-2011-04-28-09.html>
- SSB (2012c). *Innvandring og innvandrere*. Hentet fra: <http://www.ssb.no/innvandring/>
- St.meld. nr.39 (2006-2007) (2007). *Frivillighet for alle*. Oslo: Kulturdepartementet.
- Strandbu, Å. (2002). Idrettens betydning som flerkulturell integrasjonsarena. I Seippel, Ø. (red) (2002). *Idrettens bevegelser. Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn*. (s. 123-153). Oslo: Novus forlag.
- Strandbu, Å. (2006). *Idrett, kjønn, kropp og kultur. Minoritetsjenters møte med norsk idrett*.(10) Oslo: NOVA.
- Strandbu, Å. & Bakken, A. (2007). *Aktiv Oslo-ungdom. En studie av idrett, minoritetsbakgrunn og kjønn*. (2) Oslo: NOVA.

- Strandbu, Å. & Bjerkeset, S. (1998). *Ungdom og idrett i et flerkulturelt samfunn. Litteraturoversikt og innledende analyser av Oslo ungdoms idrettsaktiviteter*.(6). Oslo: NOVA.
- Taguma, M., Shewbridge, C., Huttova, J.& Hoffman, N. (2009). *OECD-rapporter om opplæring for minoritetspråklige*. Hentet fra:
http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Rapporter/OECD_rapport_opplaering_minoritetspraaklige_Norge.pdf
- Vaage, O. F. (2004). Mest mosjon og idrett blant de med høy inntekt og utdanning. *Samfunnsspeilet* (5), 31-40.
- Wacquant, L. J. D. (1996). Introduktion: Struktur og logik I Bourdieus sociologi. I Bourdieu, P. og Wacquant, L.J.D. (1996). *Refleksiv Sosiologi*. (s. 15 -53). København: Hans Reitzels Forlag.
- Wilson T. C. (2002). The paradox of social class and sports involvement. The roles of cultural and economic capital. *International review for the sociology of sport*. (1), 5-16.
- Øia, T. (1998). *Generasjonskløften som ble borte*. Oslo: Cappelen Akademisk forlag/NOVA.
Hentet fra:
www.nb.no/utlevering/nb/728ee8826915d61a164f279a9cfac2b5#&struct=DIV6

Vedlegg 1: Informasjon til skolene

Hei!

Sender mail som oppfølging på telefonsamtalen vi hadde tidligere i dag.

Som nevnt er jeg mastergradsstudent ved NTNU. Masteroppgaven min handler om forskjeller på minoritets elever og majoritets elever i den videregående skolen når det kommer til treningsvaner og valg av fritidsaktiviteter. Dette har jeg tenkt til å se i forhold til Bourdieus kapital- teori som handler om sosiale forskjeller og hva som skiller personer i ulike klasser fra hverandre. Kort fortalt ønsker jeg å finne ut om elevenes valg av fritidsaktivitet har sammenheng med hvilken sosial klasse de tilhører og om de er minoritet/majoritet.

For å finne ut av dette har jeg laget en spørreundersøkelse som jeg håper elevene ved din skole kan være med å svare på. Spørsmålene dreier seg om elevenes bruk av fritid. Først kommer det spørsmål om elevens alder, studieretning og fødeland. Deretter kommer det spørsmål om de er med i idrettslag, hva slags idrett de eventuelt utøver og hvor ofte de gjør dette. Det er også spørsmål om elevenes bruk av treningssenter. For de elevene som oppgir at de ikke er aktive på treningssenter eller i idrettslag vil det komme spørsmål om hvorfor de ikke er det, og hva de bruker fritiden sin på. Den siste delen av skjemaet består av spørsmål om elevenes foreldre, deres utdanning og yrke i tillegg til hvilket land de har sin opprinnelse fra.

Undersøkelsen er elektronisk og tar omtrent 10 minutter å svare på. Det vil være frivillig for elevene å delta, og de elevene som velger å delta kan når som helst velge å trekke seg fra undersøkelsen. Alle elevene som velger å delta vil være anonyme.

Jeg ønsker så mange respondenter som mulig fra målgruppen, som er elever i den videregående skolen i alderen 16-19 år. Dersom skolen ikke har mulighet til å ta tid fra undervisningen for at elevene skal svare, er det en mulighet å legge spørreskjemaet ut på It's Learning, Fronter eller lignende med oppfordring til elevene om at de svarer.

Spørreskjemaet har blitt sendt til Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD) for godkjenning og jeg håper på å ha det klart til utsending i midten av mars (Uke 11-12).

Etter prosjektets avslutning vil jeg sende en utgave av oppgaven med funn og konklusjoner til skolen.

Ta gjerne kontakt dersom noe er uklart eller du har andre spørsmål.

Med vennlig hilsen

Hanne Dahl

tlf: 481 10 032

Vedlegg 2: Informasjon til informantene

Formålet med denne spørreundersøkelsen er å studere forskjeller i elevers valg av fritidsaktiviteter. Jeg ønsker å finne ut hvilke elever som velger hvilke fritidsaktiviteter og se om det har sammenheng med elevenes kulturelle bakgrunn. Resultatene fra undersøkelsen vil bli brukt i min mastergradsoppgave ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Spørreundersøkelsen tar omtrent 5 minutter å svare på. Det er frivillig å delta i undersøkelsen, og alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Resultatene vil bli presentert slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Datamaterialet vil bli anonymisert ved prosjektslutt, senest ved utgangen av 2012. Undersøkelsen er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS (NSD).

Dersom noe er uklart, eller du har spørsmål angående undersøkelsen kan du ta kontakt med Hanne Dahl (tlf 481 10 032) eller Bent Olsen (tlf 73 59 16 79).

Takk for at du er villig til å delta!

Hanne Dahl
mastergradsstudent

Bent Olsen
professor, veileder

Vedlegg 3: Spørreskjemaet

1. Hva er din alder?

2. Kjønn:

- Mann
- Kvinne

3. Hvilken linje går du på?

- Yrkesfag
- Studiespesialiserende

4. Hvor er du født?

- Norge
- Norden (Sverige, Danmark, Finland, Island, Grønland, Færøyene, Åland)
- Vest-Europa
- Øst-Europa (eksempler på land: Polen, Serbia, Bosnia-Hercegovina, Russland)
- Midtøsten (eksempler på land: Irak, Tyrkia, Libanon)
- Asia
- Oseania, Australia, New Zealand
- Afrika
- Amerika (Nord-, Mellom- og Sør-.)

5. Dersom du ikke er født i Norge, i hvor mange år har du bodd her?

6. På en skala fra 1-6, hvor viktig er det for deg å drive med hver av disse aktivitetene i din fritid?

	Ikke viktig					Veldig viktig
	1	2	3	4	5	6
Data/TV	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med venner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lekser/skolearbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ekstrajobb	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trening	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Hvordan foregår treningen din? (Her er det mulig å sette flere kryss)

- Organisert (i idrettslag)
- Uorganisert (på egenhånd, på treningssenter, skiturer, joggeturer og lignende)
- Trener ikke i det hele tatt. Verken organisert eller uorganisert.

8. Hvilke(n) idrett(er) driver du med gjennom idrettslag? (Håndball, fotball, ski osv).
Skriv inn alle aktivitetene du driver med organisert og start med den du anser som din hovedaktivitet.

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____

9. Hvor mange dager i uka trener du organisert?

- 1 dag
- 2 dager
- 3 dager
- 4 dager
- 5 dager
- 6 dager
- 7 dager

10. Hva slags trening driver du med uorganisert? (På egenhånd, på treningssenter, joggetur, skitur og lignende)

1 _____
2 _____
3 _____
4 _____

11. Hvor mange dager i uka trener du uorganisert?

- 1 dag
- 2 dager
- 3 dager
- 4 dager
- 5 dager
- 6 dager
- 7 dager

12. Dersom du benytter deg av treningssenter: hvilke tilbud benytter du deg MEST av der?

- Saltimer (aerobic, pilates, zumba, pump, step osv)
- Spinning
- Styrkesalen (frivekter og styrkeapparater)
- Kondisjonsapparater (mølle, romaskin, elipsemaskin osv).
- Trener ikke på treningssenter.

Mål med trening.

13. Sett ett kryss etter hvor sant hvert utsagn er for deg.

	Helt usant 1	2	3	4	5	Helt sant 6
Jeg trener oftest alene	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg trener oftest sammen med andre.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Hva er ditt mål med treningen? Sett ett kryss på hvert av utsagnene etter hvor viktig hver grunn er for deg.

	Ikke viktig 1	2	3	4	5	Veldig viktig 6
Bedre helse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bygge muskler	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedre kondisjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vektreduksjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Være med venner/få nye venner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bli god i en spesiell idrett	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gjøre foreldrene mine fornøyde	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Se bra ut	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Kryss av for hvor enig du er i utsagnene nedenfor:

	Helt uenig 1	2	3	4	5	Helt enig 6
Jeg driver med idrett på grunn av gleden ved å drive med idrett og fysisk aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg får dårlig samvittighet dersom jeg ikke trener	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Foreldrene mine eller andre i familien gir meg penger eller belønninger for å drive med idrett og fysisk aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Idrett og trening er viktig for at jeg skal ha det bra	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konkurransen er det beste med å drive idrett	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Idrett og trening kan lære meg ting som er bra for meg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det morsomste med treningen er å se egen fremgang	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg synes det er for lite konkurransepreg på idretten	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Jeg trener fordi foreldrene mine, venner og andre vil at jeg skal gjøre det	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er viktig for meg å være god i idrett	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Trener ikke

16. Hva er dine grunner for ikke å trene? Kryss av for hvor viktig hver grunn er for deg.

	Ikke viktig					Veldig viktig
	1	2	3	4	5	6
Økonomiske	☐	☐	☐	☐	☐	☐
For stort fokus på kropp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
For mye konkurranse- og prestasjonspress	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Har ikke tid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
For mye dugnad/ekstraarbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skade/sykdom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er kjedelig	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Nå vil det komme en del spørsmål om dine foreldre.

17. Hvor er din mor født?

- Norge
- Norden (Sverige, Danmark, Finland, Island, Grønland, Færøyene, Åland)
- Vest-Europa
- Øst-Europa (eksempler på land: Polen, Serbia, Bosnia-Hercegovina, Russland)
- Midtøsten (eksempler på land: Irak, Tyrkia, Libanon)
- Asia
- Oseania, Australia, New Zealand
- Afrika
- Amerika (Nord-, Mellom- og Sør-.)

18. Hvor er din far født?

- Norge
- Norden (Sverige, Danmark, Finland, Island, Grønland, Færøyene, Åland)
- Vest-Europa
- Øst-Europa (eksempler på land: Polen, Serbia, Bosnia-Hercegovina, Russland)
- Midtøsten (eksempler på land: Irak, Tyrkia, Libanon)
- Asia
- Oseania, Australia, New Zealand
- Afrika
- Amerika (Nord-, Mellom- og Sør-.)

19. Hva er din mors høyeste utdanningsnivå?

- Fullført grunnskole
- Fullført videregående skole
- Høgskole/universitet lavere grad (inntil 4 år)
- Høgskole/universitet høyere grad (mer enn 4 år)
- Vet ikke

20. Hva er din fars høyeste utdanningsnivå?

- Fullført grunnskole
- Fullført videregående skole
- Høgskole/universitet lavere grad (inntil 4 år)
- Høgskole/universitet høyere grad (mer enn 4 år)
- Vet ikke

21. Kryss av for det som passer best for deg:

- Begge mine foreldre er i lønnet arbeid
- Kun far er i lønnet arbeid (eller driver egen bedrift)
- Kun mor er i lønnet arbeid (eller driver egen bedrift)
- Ingen av mine foreldre er i lønnet arbeid (eller driver egen bedrift)

22. Hva jobber din mor med?

- Eier egen bedrift
- Lønnsarbeider
- Hjemmeværende
- Arbeidssøkende
- Får stønad fra NAV

23. Hva slags type lønnsarbeid utfører din mor?

- Administrativ leder / politiker
- Høyskoleyrke
- Kontor- og kundeserviceyrke
- Salgs-, service- og omsorgsykke
- Yrke innen jordbruk, skogbruk og fiske
- Håndverker
- Prosess- og maskinoperatør (innen bygg og industri), transportarbeider
- Militært yrke

24. Hva jobber din far med?

- Eier egen bedrift
- Lønnsarbeider
- Hjemmeværende
- Arbeidssøkende
- Får stønad fra NAV

25. Hva slags type lønnsarbeid utfører din far?

- Administrativ leder / politiker
- Høgskoleyrke
- Kontor- og kundeserviceyrke
- Salgs-, service- og omsorgsykke
- Yrke innen jordbruk, skogbruk og fiske
- Håndverker
- Prosess- og maskinoperatør (innen bygg og industri), transportarbeider
- Militært yrke

26. Kryss av for hver påstand hvor sant utsagnet er for deg. Foreldrene mine (mor og/eller far)...

	Helt usant				Helt sant	
	1	2	3	4	5	6
... støtter meg i min aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... er engasjert i min aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Hvor ofte hender det at mor og/eller far:

	Aldri				Ofte	
	1	2	3	4	5	6
... kjører og henter meg på trening?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... er med som tilskuer på konkurranse/kamp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... spør hvordan det har gått på trening/kamp?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... stiller opp på dugnad for idrettslaget?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... oppmuntrer meg til å trene?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28. Er din far fysisk aktiv på fritiden?

- Ja, i et idrettslag
- Ja, på treningssenter
- Ja, han trener på egenhånd (løping, ski, svømming, sykling osv)
- Nei.

29. Er din mor fysisk aktiv på fritiden?

- Ja, i et idrettslag
- Ja, på treningssenter
- Ja, han trener på egenhånd (løping, ski, svømming, sykling osv)
- Nei.

30. Hvor mange bøker har dere hjemme? Her skal du ikke regne med ukeblader, aviser og skolebøker. Det er vanligvis 40 bøker på hver meter bokhylle. Er du usikker krysser du av for det du tror er mest sannsynlig.

- Mindre enn 20 bøker
- 21-100 bøker
- 101- 500 bøker
- Mer enn 500 bøker

Fullført!

Takk for at du ville svare på spørsmålene!

Vedlegg 4: Tabeller.

Tabell 18: Elevenes hovedaktivitet prosentvis fordelt etter mors utdannelse.

Mors utdannelse		Treningssenter	Styrketrening	Jogging	Annet
Grunnskole	Antall	8	0	7	1
	% andel	12.1 %	0 %	16.3 %	11.1 %
Videregående skole	Antall	22	5	9	5
	% andel	33.3 %	41.7 %	20.9 %	55.6 %
Høyskole/universitet lavere grad	Antall	20	4	19	1
	% andel	30.3 %	33.3 %	44.2 %	11.1 %
Høyskole/universitet høyere grad	Antall	16	3	8	2
	% andel	24.2 %	25.0 %	18.6 %	22.2 %

% andel innad hver kolonne.

Ut ifra mors utdannelse ser man at bakgrunn ikke spiller noen rolle for hvilken type uorganisert idrett man driver med.

Tabell 19: Elevenes hovedaktivitet prosentvis fordelt etter fars utdannelse.

Fars utdannelse		Treningssenter	Styrketrening	Jogging	Annet
Grunnskole	Antall	7	1	7	1
	% andel	11.1 %	6.7 %	15.2 %	12.5 %
Videregående skole	Antall	18	3	13	3
	% andel	28.6 %	20.0 %	28.3 %	37.5 %
Høyskole/universitet lavere grad	Antall	17	5	13	2
	% andel	27.0 %	33.3 %	28.3 %	25.0 %
Høyskole/universitet høyere grad	Antall	21	6	13	2
	% andel	33.3 %	40.0 %	28.3 %	25.0 %

% andel innad hver kolonne.

Her ser man at heller ikke fars utdannelse spiller noen rolle for hvilken type uorganisert idrett man driver med.

Tabell 20: Elevenes hovedaktivitet organisert prosentvis fordelt etter antall bøker hjemme.

Antall bøker hjemme		Ballspill	Kampsport	Norsk utendørsidrett	Annet
0-20	Antall	1	2	0	0
	% andel	2.1 %	33.3 %	.0 %	.0 %
21-100	Antall	17	1	1	5
	% andel	35.4 %	16.7 %	25.0 %	41.7 %
101-500	Antall	18	2	3	5
	% andel	37.5 %	33.3 %	75.0 %	41.7 %
500 +	Antall	12	1	0	2
	% andel	25.0 %	16.7 %	.0 %	16.7 %

% andel innad hver kolonne.

Antall bøker hjemme har ingen sammenheng med valg av organisert aktivitet.

Tabell 21: Hovedaktivitet uorganisert organisert etter kjønn og kategoriene minoritet/majoritet.

		Treningssenter	Styrketrening	Jogging	Annet
Majoritet gutt	Antall	20	11	11	3
	% andel rad	44.4 %	24.4 %	24.4 %	6.7 %
	%andel kolonne	27.8 %	57.9 %	21.6 %	27.3 %
Majoritet jente	Antall	40	2	29	4
	% andel rad	53.3 %	2.7 %	38.7 %	5.3 %
	%andel kolonne	55.6 %	10.5 %	56.9 %	36.4 %
Minoritet gutt	Antall	6	6	2	2
	% andel rad	37.5 %	37.5 %	12.5 %	12.5 %
	%andel kolonne	8.3 %	31.6 %	3.9 %	18.2 %
Minoritet jente	Antall	6	0	9	2
	% andel rad	35.3 %	.0 %	52.9 %	11.8 %
	%andel kolonne	8.3 %	.0 %	17.6 %	18.2 %

% andel rad forteller hvor mange prosent innad i raden, altså hvor mange av majoritet/minoritet gutt/jenter som velger de ulike formene for trening uorganisert, mens % andel kolonne forteller hvor mange prosent innad i kolonnen, for eksempel hvor mange av de som trener på treningscenter som er minoritets-/ majoritets- gutt/jente.

Omtrent halvparten av majoritetslevene ser på trening på treningscenter som sin hovedaktivitet. Mindre forskjeller i hva majoritetsjentene og –guttene foretrekker enn forskjellene i hva minoritetsjentene og –guttene foretrekker.

Tabell 22: Viktigheten av vektreduksjon prosentvis fordelt etter minoritet og majoritet.

		Vektreduksjon	Ikke viktig					Veldig viktig
			1	2	3	4	5	6
Majoritet	Antall		39	23	15	10	24	22
	% andel		29.3 %	17.3 %	11.3 %	7.5 %	18.0 %	16.5 %
Minoritet	Antall		10	3	2	3	11	10
	% andel		25.6 %	7.7 %	5.1 %	7.7 %	28.2 %	25.6 %

% andel innad hver rad.

Vektreduksjon ser ut til å være noe viktigere for minoritetslevene enn majoritetslevene.

Tabell 23: Viktigheten av å se bra ut prosentvis fordelt etter minoritet og majoritet.

	Se bra ut	Ikke viktig					Veldig viktig
		1	2	3	4	5	6
Majoritet	Antall	8	11	12	27	40	38
	% andel	5.9 %	8.1 %	8.8 %	19.9 %	29.4 %	27.9 %
Minoritet	Antall	3	1	5	7	9	14
	% andel	7.7 %	2.6 %	12.8 %	17.9 %	23.1 %	35.9 %

% andel innad hver rad.

Å se bra ut er omrent like viktig for de to gruppene.

Tabell 24: Viktigheten av å se bra ut prosentvis fordelt etter kjønn.

	Se bra ut	Ikke viktig				Veldig viktig	
		1	2	3	4	5	6
Mann	Antall	3	6	10	19	19	10
	% andel	4.5 %	9.0 %	14.9 %	28.4 %	28.4 %	14.9 %
Kvinne	Antall	8	6	7	15	28	42
	% andel	7.5 %	5.7 %	6.6 %	14.2 %	26.4 %	39.6 %

% andel innad hver rad.

Det er viktigere for jentene å se bra ut enn det er for guttene.

Tabell 25: Viktigheten av å bygge muskler prosentvis fordelt etter kjønn.

	Bygge muskler	Ikke viktig					Veldig viktig
		1	2	3	4	5	6
Mann	Antall	0	2	7	11	29	18
	% andel	0 %	3.0 %	10.4 %	16.4 %	43.3 %	26.9 %
Kvinne	Antall	5	12	26	29	21	13
	% andel	4.7 %	11.3 %	24.5 %	27.4 %	19.8 %	12.3 %

% andel innad hver rad.

Å bygge muskler er viktigere for guttene enn for jentene, men det er ikke uviktig for jentene.

Tabell 26: Tid som grunn for ikke å trene fordelt prosentvis etter minoritet og majoritet.

	Har ikke tid	Ikke viktig					Veldig viktig
		1	2	3	4	5	6
Majoritet	Antall	1	1	1	3	0	3
	%andel	11.1 %	11.1 %	11.1 %	33.3 %	0 %	33.3 %
Minoritet	Antall	1	0	0	2	3	4
	%andel	10.0 %	0 %	0 %	20.0 %	30.0 %	40.0 %

% andel innad hver rad.

Tid er en viktigere faktor for minoritetslevene enn majoritetslevene når det kommer til hvorfor de ikke driver med idrett og trening.

Tabell 27: For stort fokus på kropp som grunn for ikke å trene prosentvis fordelt etter kjønn.

	For stort fokus på kropp	Ikke viktig					Veldig viktig
		1	2	3	4	5	6
Mann	Antall	2	0	0	1	0	3
	%andel	33.3 %	0 %	0 %	16.7 %	0 %	50. %
Kvinne	Antall	5	1	1	1	3	0
	%andel	45.5 %	9.1 %	9.1 %	9.1 %	27.3 %	0 %

% andel innad hver rad.

Flere menn enn kvinner velger ikke å drive idrett fordi de synes det er kjedelig.

Tabell 28 Kulturell kapital prosentvis fordelt på minoritet/majoritet.

Antall bøker hjemme		Majoritet	Minoritet
0-20	Antall	6	4
	% andel	4,1 %	8,7 %
21-100	Antall	50	23
	% andel	33,8 %	50 %
101-500	Antall	67	13
	% andel	45,3 %	28,3 %
500 +	Antall	25	6
	% andel	16,9 %	13 %

Ut ifra antall bøker hjemme kan man se at blant majoritetselevne har drøyt 60 % over 100 bøker hjemme, mens det blant minoritetsungdommen er nesten 60 % som har mindre enn 100 bøker hjemme. Ut ifra dette kan jeg si at minoritetsungdommene har mindre kulturell kapital enn majoritetselevne.

Tabell 29. Frekvenstabell utdannelse foreldre.

Utdannelse	Antall mødre	Antall fedre
Fullført grunnskole	19	17
Fullført videregående skole	52	51
Høyskole/universitet lavere grad (inntil 4 år)	59	42
Høyskole/universitet lavere grad (mer enn 4 år)	38	55